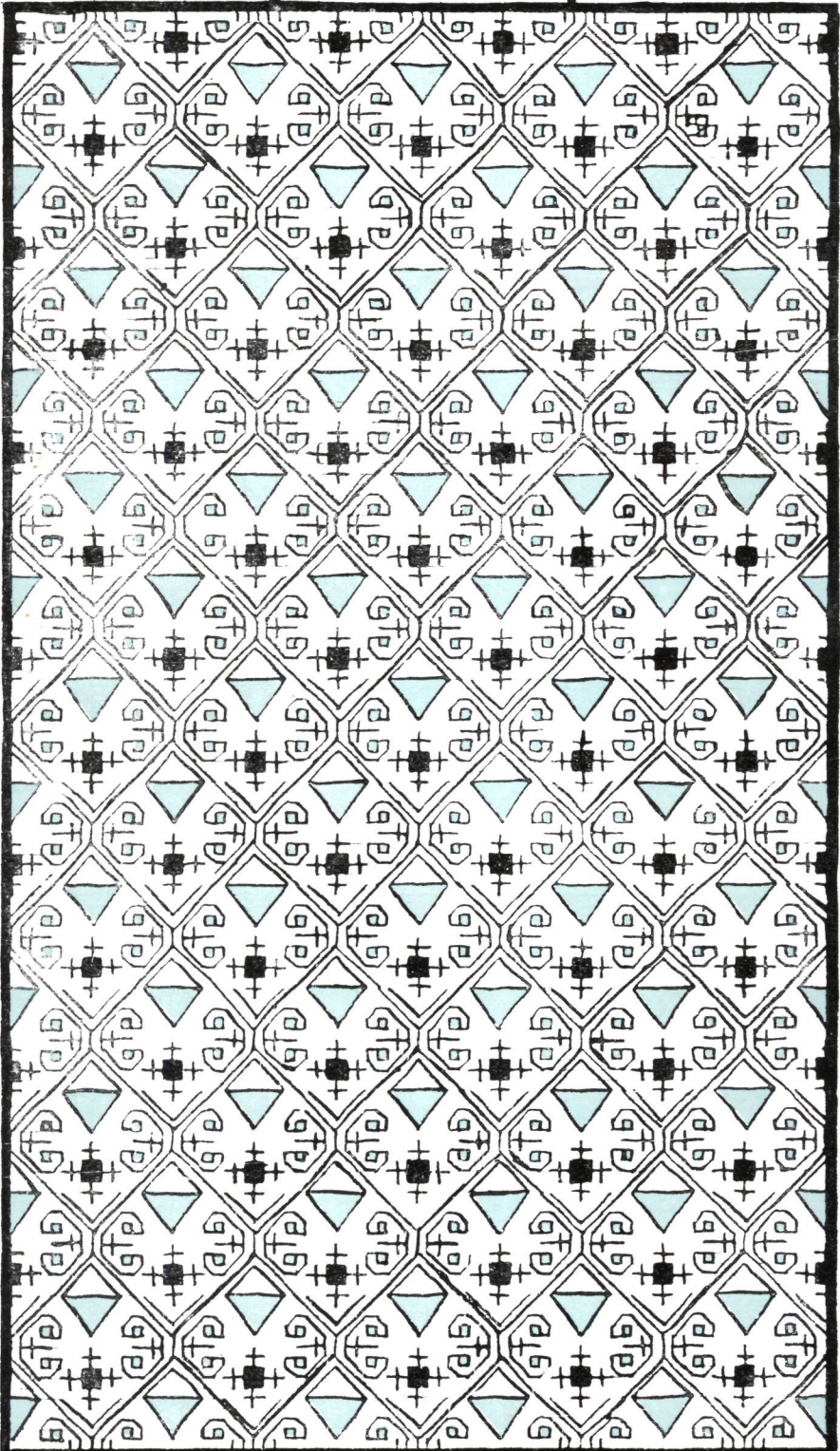


An. VI.

Nr. 7.

LUCEAFĂRUL.

Sibiu, 1 Aprilie st. v.



1907.

SUMARUL.

- | | |
|---|---|
| O. Goga . . . Ragăciune (poezie). | I. Borcia . . . Ifigenia în Taurida de Goethe (Actul III. Sc. I.) |
| I. Agârbiceana . Domnișoara Linața (novelă). | Liliac Legendă de Hugo Salas. |
| G. Marna Monamente antice din Roma: Coloseul: jocurile: gladiatorii și lupta cu fiarele; soartea din trecut și starea de față a Coloseului. | O. Goga Zile Rele (poezie). |
| I. U. Sorica . . . Un dor de viața toată (poezie). | Cronica: Ortografia Academiei române, Adunările noastre, Tulburările din România, Neamul acățătoarelor, De-ale noastre, Revista politică și literară, Ornametica română și încercări. |
| Dina Ramură . . Cântec (poezie). | |
| G. Em. Georgala . Coana Zinca Dăscălița. | |

Ilustrațiuni: Coloseul reconstruit: Lupta cu fiarele și Coloseul văzut din latura sudost.

ABONAMENT:

Austro-Ungaria:

1 an 12 cor. Ed. de lux 20 cor.
6 luni 6 „ „ „ „ 10 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor.

România și în Străinătate:

1 an 16 cor. Ed. de lux 25 cor.
6 luni 8 „ „ „ „ 13 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 12 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adrese se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyszeben).

A apărut în editura revistei „Luceafărul“

A. O. Maior

Biblioteca Copiilor

Vol. II

numeroase ilustrațiuni.

**Cel mai potrivit dar de Paști
pentru copii.**

Prețul: Cor. 1.60, Lei 2.—

Omer

ILIADA

12 cântări traduse în versuri

de

George Murnu

— cu ilustrații admirabile. —

Primul volum din
Biblioteca scriitorilor Străini.

Prețul: Cor. 4.—, Lei 5.—

— plus porto postal 20 bani. —

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

sub îngrijirea dlor: Octavian Goga și Octavian C. Tăslăuanu.

Cu colaborarea dlor: I. Agârbiceanu, Al. I. Bassarabescu, Zaharie Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borgia, V. Cioflec, Al. Ciura, Maria Cunțan, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmnicănu, I. U. Soricu.

ORICE REPRODUCERE OPRITĂ.

Rugăciune.

Părinte bun al neamurilor toate,
Fă geana ta de milă să tresară...
Ascultă-mă!... O țară știu, — acolo
Vor fi mai grele spicele la vară.
Mai cu belșug va fi rodirea gliei
În țara unde-s lacrimi și osânde...
Și sânge Doamne, — sângele îngrașă
Și spor aduce miriștii flămânde.

Curând veni-vor pluguri în ogoară
Și-or rupe brazde negre de rușine,
Sfios căde-va bobul de sămânță
Și sub pământ s'a furișă mai bine!
Mai rodnică va fi îmbrățișarea
Grăuntelui cu firul de țărână,
Mai des vor curge lacrimile tale
Pe nou sfințita țarină bătrână.

Va crește, Doamne, grâu bogat la vară,
Încovoiat de roadele durerii
Și va veni cernită oaste mută
Pe câmpul larg să strângă sporul verii...
Aprins luci-va soarele 'n văzduhuri
Și n'a fi cânt să-i mângăie arsura
În pas domol oștirile de seceri
Își vor culege cuminecătura...

Ascultă, Doamne, glasul rugii mele:
Când trupul tău lângă altar s'a frânge,
Adu aminte celor ce 'ngenunche
Că trupul tău e plămădit în sânge...
De gândul ăst cutremură-le firea
Și 'n sufletele grele de păcate
Coboară, Doamne, pentru totdeauna
Fiorul sfânt al dragostii de frate...

Octavian Goga.

Domnișoara Linuța.

Anul de jale, lung cât un veac, trecu încet de tot. Celor două femei li se părea câteodată că stă vremea în loc și în pustietatea casei parohiale pierdeau de multeori firul zilelor și-al săptămânilor. Vara mai eșiau prin curtea și grădina pustie — numai câteva capete de oi pășiau printre prunii bătrâni, iarna însă rămaseră numai cu biserica din Dumineci și serbători. Își luau hainele cele negre din dulap, își puneau pălăriile cernite, cu asprul vâl sărac, și cu ochii plini de lacrimi eșiau în curte, în aerul tare. Popa din alt sat la două Dumineci venia să facă slujba în biserica văduvită de aici. Preoteasa Amalia cu domnișoara Linuța se opreau în tinda muerilor, înaintea femeilor, — în locul de frunte ce li se cuvenia. Își deschideau cărțile de rugăciuni și stinse, ca de-o boală grea, cetiau pe paginile așa de reci par'că. În răstimpuri duceau năfrămuțele la ochi, apoi le țineau adunate în mână, sub cartea de rugăciuni. Când trecea popa cel străin, cu cădelnița, mama și fata își închideau ochii, ca și când ar fi gata să se sfârșiască.

După slujbă, grăbiau acasă. Femeile priveau în urma lor și clătinau din cap.

— Merg, tu soro, săracile, de par'că li greu să stee între oameni.

— Li greu și lor, mătușo, tare trebuie să le fie greu, săracile!

Acasă puneau hainele de doliu iarăși în dulap, până 'n Dumineca următoare. Știu ele bine, cum și le-au făcut de în silă. Și cine știe de-aci încolo cum le va mai merge. Că după fie iertatul, ce amar de avere să fi rămas? Apoi iacă ce poate rămâneă aproape după orice preot românesc: câteva cărți pe poliță și 'n grajd doi boi și-o vacă de lapte. Că fie iertatul avusese ecleejie puțină, vre-o douăsprezece iugăre. Pân' a trăit, s'a zolit destul, și a putut s'o ducă. Da altă moșie nu și-a câștigat. Că era de felul său om blând, care își vedeă mai mult de slujbă decât de casă. Un an după moartea lui a mai rămas pământul bisericesc în folosința văduvei și a orfanei, dar din primăvară, dela Sftu Gheorghe, cele două femei au trebuit să iese și din casa parohială, căci venia alt preot.

Ele o știau dinainte. Au încercat chiar

să-și facă planuri pentru viitor, unde să meargă, de ce să se apuce. Dar planurile lor erau mai mult niște gânduri încurcate. Nu vedeau nimic limpede, nu simțiau nimic tare de ce să se sprijinească. Rămăneau zăpăcite, buimăcite la cap, și ochii lor priviau cu frică, desnădăjduiți, părea că cerșesc o milă apăsătoare pentru ele. Când veni Sftu Gheorghe le află nehotărâte, moi ca giulgiul muiat în leșie.

Unde să meargă ele? Rudenii n'au în sat, că popa, care n'a fost nici el de aici, o aduse pe preoteasa dintr'un colț depărtat al Ardealului. Cât și-a bătut Amalia capul să se așeze la un oraș, orice orașel. Nu pentru ea, doamne ferește! Dar se gândia mult la Linuța. Și când se gândia la fată, din întunecată ce-i era vieța, i se făcea și mai neagră și mai amară.

Se gândia, că dacă s'ar așeză într'un oraș ar putea coase cu mașina, ar putea să dea prânz la mai mulți oameni, ar putea s'o scoată căne-cănește oarecum. Și în schimb fata ei, bun e Dumnezeu, ar putea să se căpătuiască.

Dar când îi venia în minte drumul, mutarea, alergarea prin oraș, când se gândia la începutul greu, îi peria curajul și gândurile de-o soarte mai bună pentru Linuța.

Și totuși fie iertatul i-a lăsat cu limbă de moarte să facă tot ce va putea pentru fată. Că el de aceea s'a trudit atâta, cu purtarea pe la școli a fetei, să știe lumea c'a avut și el o copilă și să nu se prăpădească neștiută de nimeni, ca una fără noroc.

Și Amalia vedeă bine că de rămâne în sat, pentru fata ei s'a stins orice nădejde de noroc.

Dar chiar de rămâneă în sat, preoteasa nu știa cum o va duce. Că fără nimic e greu să trăiești oriunde.

Când te arde lumina la deget însă, nu te mai gândești, ci te acăți de ce-ți iasă mai întâi înainte. Amalia luă cu douzeci-și-cinci de zloți pe an o casă în sat, nici de frunte, dar nici rea de tot. Intr'o zi era mutat aci tot ce amar aveă la parohie. Cei doi boi i-a vândut, căci nu mai aveă la ce să-i folosească.

Sara cea dintâi ce-au petrecut-o în noua locuință li se pără mai veselă, mai luminoasă. Dar după câteva zile, simțiră iar părăsirea, lini-

ștea grea, și întunerecul rece din casa parohială. Se desprimăvăraseră de mult și preotesii abia acum îi veni în minte să facă ceva straturi, să samente legumi și câteva semințe de flori. Grădina destul de largă, o lăasă goală, să crească iarba, Linuța nu știă nici ea de ce să se apuce. Deși a trăit atâta vreme aici în sat, acum îi părea de tot străin. De când murise tatăl ei părea că s'a mutat într'un ținut necunoscut, rece și pustiu. Abia eșise din vârsta copilăriei, și totuși mintea ei începuse să judece foarte cumpănit, aproape bătrânește. Acasă tăcea mereu, își trecea vremea cosând flori pe măsurite și tivind șervete. Și de multeori se opriă, cu ochii duși departe, și după un răstimp mare abia să hotărî să lucreze mai departe. Alta era să fi trăit tatăl ei! Dar așa pentru ce să mai coase la nimicurile acelea?

De multeori sara își luă cu sială haina de doliu, puneă pălăria cea cu vâl, și, dupăce trecea prin grădiniță, porniă grăbită spre cimitir. Se opriă la o groapă ca oricare alta, cu aceeași cruce de lemn, cioplită de bărdășul satului, — ingenunchiă și preseră câteva floricele pe movilița ce începea să înțelească. Nu sta mult nicidecând, ci ca o umbră se furișă printre arborii plini de întunec, și se 'ntorcea.

Intr'o dinineată preoteasa Amalia se sculă cu ochii roșii de plâns.

— Auzi Linuțo, am visat pe tatăl tău. Se părea că eram la noi la poartă și el a venit plin de prav, ca de pe-un drum depărtat. A întreat de tine, apoi s'a plecat și mi-a șoptit în ureche: Vezi, Amalio, nu-i bine așa. Lăsați supărarea, c'asa nu merge! Vezi, ochii tăi și fata! Așa a zis, apoi se făcū deodată nevăzut. M'am tot gândit ce să fac, ca să ne ajute Dumnezeu și nouă odată. Că vezi tu bine c'asa nu mai merge.

— D'apoi bine, mamă, ce putem noi face? Iacă să trăim așa cum va vrea Dumnezeu.

Amalia înainte de-ai vorbi fetei, nu eră hotărîtă, dar când văzū ochii plini de lacrimi ai copilei, zise deodată:

— Auzi, Linuțo. Vreau să merg la oraș. Știi cu directorul dela pedagogie tatăl tău a fost bun prietin. Să vedem nu te-or primi și pe tine să te faci dascăliță. Sunt acum atâtea fete acolo.

— Nu mamă, nu! Nu-s eu pentru așa ceva. Acolo trebuie bani, trebuie haine, Doamne câte trebuie.

— Da poate că capeți vr'un ajutor, tu fată. Ce sfântu! Nu trebuie să-ți pierzi așa de 'ngrabă nădejdea.

Preoteasa trebuiă să se grăbească. Avea acum ceva bani, banii de pe boi. Mai încolo nu se mai putea. Că banii lunecă, de nici nu-i ști cum se duc.

*

Domnul director nu era acasă. Era la școală. Dar nu-i mult, acuși vine, îi zise doamna, poți să aștepți și dta puțin. Și directorița îi puse un scaun în coridor, dupăce mai privi odată, așa în treacăt, la femeia aceasta dela țară, cu fața arsă de soare, cu mâinile roșcate, cari n'o arătau a doamnă. De bună seamă are vr'un băiat ce vine să-și iee diploma de dascăl. Pe astfel de ființe le simțiă foarte bine doamna directorului, și nu le lăsa cu nici un preț să se depărteze până nu vor fi vorbit cu dumnealui.

Preoteasa rămase în coridor, și, dupăce privi mult înainte, ochii îi umblau prin curtea largă, frumoasă; se opriau la ferestrele înalte, largi, la perdelele tremurătoare, la ușile cu mânere de aramă. Toate părea că-s gata să-i stârneasă un oftat dureros, dar Amalia acum nu se lăsa s'o poarte gândurile cum vreau ele. Știă că de se gândește mult nu isprăvește nimic. Și ea a venit să pună la cale ceva ce-i apăsă greu pe inimă.

Doamna directorului trecea grabnică prin coridor și izbiă când ușa dela bucătărie, când vr'una din celelalte patru. Și câteodată, așa în fugă, îi aruncă preotesii câte o vorbă, că »ce mai faceți?« »Cum o mai duceți?« »Da bucatele se fac? Au porneală bună în anul acesta?«

Amalia răspundea și ea ca de silă, numai c'o vorbă-două, și-i părea că n'are să mai vie nici odată domnul director.

Dar iată, poarta se deschide cu zgomot, s'aud glasuri. De bună seama dl director cu cineva.

Dar nu. Erau patru doamne, gătite ca păpușile. Umplură coridorul cu vorbele lor vesele. Una privi spre preoteasă.

— Auzi lelișoară, nu știi de-i acasă doamna?

Preotesii i se ridică tot sângele în obraz. I se puse un nod în grumaz și nu putū zice nimic. Dar nici nu era de lipsă, căci stăpâna casei eși grabnic din bucătărie și alergă sprintenă înaintea lor. S'a sărutat cu toate patru în volbura unui răs vesel. Deschise ușa salonului și le pofti. Întorcându-se îi zise Amaliei:

— Acum trebuie să vie și d-lui numai decăt. Mai așteaptă puțin că și așa n'ai d-ta ce face în oraș.

Gândul cel dintâi ce îi veni preotesei a fost să plece îndată de acolo. Nu s'a gândit în viața ei la demnitatea unui om, la demnitatea sa, dar în clipa aceea îi veni ca și când ar fi rănit-o cineva de moarte. Se ridică în grabă, dar când deschise portița, gândul ei, care era unul, se împrăstie în largul uliții, și-și aduse aminte pentruce a venit ea azi aici. Nu, așa nu se putea întoarce. I s'ar arătă iarăș în vis răposatul și i-ar zice mai aspru: ochii tăi și fata. Și Doamne cum înțelegea, cum simția de tare preoteasa cuvintele acestea.

Se întoarse iar în coridor pe scaun. În salon se auziau râsetele cu hohot ale doamnelor, vorbele calde, aprinse. Stăpâna eși, într-o vreme, să ducă dulceață.

Biata Amalie se gândi o clipă mai luminos.

Îi părea că vede pe Linuța, așa într-o casă mândră ca asta, cum umblă să-și primească bine cunoscutele. Dar din râsul celor din casă parcă s'ar fi desprins din nou cuvintele »Auzi lelișoară, nu știi acasă-i doamna?« Și în sufletul ei pacinic se făcù iarăș furtună și părea că vede în fata sa un dușman. Nu! Să nu-i ajute Dumnezeu s'ajungă ca una dintre acestea!

Dar atunci pentruce vrea s'o aducă la preparandie? Și la întrebarea aceasta îi veniră în minte toate mizeriile de acasă, tot ce o așteptă acolo pe Linuța. Să treacă o zi una după alta grele ca de plumb, fără un strop de soare pentru sufletul ei tânăr și orfan. Preoteasa se gândi la avântul tinereții, care se ridică în fiecare suflet odată în viață, și simțea că orice-ar face trebuie să poată simți și Ilenuța acest avânt cald și sfânt. Fără această vreme de mărire pentru un suflet tânăr, ce plătește viața? Nimic. Căci mai târziu nu se mai poate ridica nimeni la înălțimile curate pe cari le taie aripile vulturului.

Cătu-i Amalia de perită acum, de stinsă de griji, a trăit și ea odată în lumea asta. Pe urmă s'a isprăvit! Dar n'are a face! E vorba să nu-ți fie toată viața o umbră sarbedă. Dar dacă Linuța ei ar rămâneă veșnic la sat, ce s'ar alege de ea? Și cu cât se gândeă preoteasa mai mult, cu atât părea că uită tot mai tare durerile de-acum și se deșteptă în ea femeia. Cum, fată-sa să stee îngropată toată viața? Să nu vadă, să nu între

în lume, să nu meargă la petreceri? Să se stingă așa, încet-încet, ca o garoafă, ce o ții în întunerecul pivniții?

O, nesmintit, răposatul avuse dreptate. Dacă ea n'ar face tot pentru Linuța, atunci mai bine s'ar spânzura.

Cât a stat, — un an încheiat — acasă, dela moartea soțului, sufletul ei n'a fost cuprins nici-când de așa răzvrătire. N'a simțit niciodată atâta putere de muncă în ea ca acum. I s'a făcut par'că deodată larg-larg înaintea ochilor, cât ce-a eșit din strâmtoarea satului. Iar acum avea atâtea gânduri ș'atâtea planuri de se umple tot largul acesta.

*

Trecuse de amiază când sosî dl director. Amalia se ridică în grabă.

— Bună ziua, bună ziua poftim. Da ce vânturi, ce vânturi? Cu degetul cel mic scutură cenușa dela țigară și se uită mai bine la femeie pe de-asupra ochelarilor.

— O, așa, vezi cum greșeste omul. Vă țineam de preoteasa din Vâlcea.

— Ba nu, domnule director, sunt și eu preoteasă, Amalia Vintilă din...

— A, Vintilă, doamna Vintilă. Vezi-vezi! Da fratele părinte ce mai face? Tot voinic, tot verde?

— El a murit, de-o trecut anul la Sfântul Gheorghe!

Directorul se dete un pas înapoi, mirat.

— Muriit? Nu mai vorbi!

— Ba da, dle director. Am rămas și noi cumu-i mai rău.

— Apoi da; vezi bine, rău! Hm! câte n'am auzit de acestea. Da 'n urma urmelor ce să faci? Mângăe Dumnezeu!

Directorul, fumând, sta răzimat de zidul coridorului. Preoteasa se apropie de dânsul și-i spuse de ce-i vorba și rugarea. »Să vezi, dle, că-i păcat s'o las așa. Are școală, e fată cuminte și harnică. Și n'am învățat-o nici să sape, nici să secere. Acum ce amar de capul ei s'ar face?«

Cât a vorbit femeia, directorul a tot dat din cap, în semn că vede el cătu-i de greu cazul.

— Câtă pensie ai D-ta pe an? o întrebă dupăce preoteasa spuse tot ce avea pe suflet.

— Nici nu știu de bună seamă. Mi se pare vr'o șasezeci de zloți vine pe an, și pentru fată douăzeci și cinci.

— Dar ceva avere după fie iertatul a rămas?

— N'a rămas de loc.

— Atunci e greu. Șasezeci cu douăzeci și cinci fac numai optzeci și cinci de zloți pe an. Cu atâta nu s'ar ajunge fata nici trei luni, și cursul ține trei ani. Afară de asta mai trebuie la început așa la vr'o sută de zloți. De unde să faci D-ta, acum la început o sută de zloți?

— Acum, banii aceștia i-aș avea eu, dle director, dar mai târziu nu știu cum ar merge.

Directorului parcă i-ar fi venit un gând luminos. Scoase tabachiera și-și mai răsucî în liniște o țigară.

— E bine c'ai venit acum. Iunie, se sfârșește anul școlar și o preparandistă bursieră termină cursul în anul acesta. De-ai avea noroc să capete fata D-tale locul ei.

Preteasa răsuflă din adânc, ca ușurată.

— Apoi vezi, dle director, chiar de aceea am venit eu la D-ta. Ai învățat la olaltă cu răposatul și am avut nădejde în D-ta. Dacă ai pune D-ta o vorbă! Nu minciună cer să spui, ci o vorbă adevărată.

— O să vedem, nu-i vorbă, s'ar putea la urma urmelor. Da știi, tot vine greu. Vor fi multe, vor fi atâtea câte nu-ți poți D-ta închipui. Vezi bine, eu mi-aș da votul pentru fata D-tale. Dar ceialaltă? Asta-i dracul, că mai sunt și alții! Acum pe aceia cum să-i îndupleci, cum să le poruncești? S'ar putea în sfârșit, vorbă să fie. Numai...

— Acum, dle director, te rog să cerci D-ta. Vezi, îți poți închipui cât ni-e de greu nouă. Și dacă n'ar fi fost prietin fie iertatul cu D-ta nici n'aș fi venit.

— Prietini da, ce să-i faci! și directorul privi prin curte ca luat de alte gânduri. Ar mai fi voit s'aducă vorba despre suta ceea de zloți, cari trebuiesc nesmintit la început, dar nu știă nici el de ce, îi părea atât de greu să mai amintească de ei. Îi veni ca o scârbă amestecată cu o umbră de rușinare.

— Bine, doamnă Vintilă. Vom mai vedea noi ce-a fi. Îi întinse mâna și intră în hohotele de râs din casă.

— Da, tată, te-ai întâlnit c'o femeie? întrebă soția sa.

— Întâlnit da.

— Și cine era, mă rog? întrebă celelalte.

— O preteasă văduvă dela sate!

— Preteasă? Prea avea o fizonomie rustică, ca s'o poți socoti de doamnă.

— Ba da e preteasă. Bărbatul său mi-a fost coleg în gimnaziu. Și era bun student.

— Dar ea ce pensie capătă acum?

— Așa vr'o 60 de zloți.

— Șase-zece de zloți, ziseră toate doamnele deodată și începură a râde.

— D'apoi asta-i curată nebunie. Să te măriți dup' un om care nu te asigură cu nimic, în caz de moarte.

Și doamnele începură să vorbească, de salare, de pensii, de rochii și de toate prostiile vieții lor fără griji.

*

Preteasa Amalia plecă spre casă, tăcută ca niciodată. Dl director nu i-a făgăduit nimic sigur. Vorbea de-o sută de zloți la început... Pe ce să trebuiască atâta sumedenie de bani? Taxă școlară? Cărți? Peste de-acestea a cam trecut ea și știe că nu-i de lipsă atâta. Poate a fi înțeles călătoria, vestmintele, — și câte numai trebuie la o fată, care pleacă între străini. Pe drum într'un târziu îi veni ei în minte așa în treacăt, că suta aceea ar fi pentru unsul roții. Dar nu voi să creadă. Un om care cunoștea pe bărbatul ei, care știe în ce mizerie au rămas, nu poate fi așa de josnic să ceară bani pentru el. Vor trebui la ceva negreșit, ce ei nici prin minte nu-i poate trece. Dar — în oraș încă — s'a abătut pe la o prietină de demult, o femeie bătrână acum, dar bună și potolită de năcazuri. Aceea primî bucuros pe Linuța, cu cinci-șase zloți pe lună — »știi tu Amalio, să zic și eu c'am făcut un bine în viață. Și va mânca fata ce voiu mânca și eu, și ne vom încălzi la acelaș foc«.

Cum mergea în goana trenului preteasa vedeă de-o parte 100 de zloți, ce trebuie puși îndată, de altă parte cei cinci-șase zloți ai bătrânii. Și cum se gândia, i se părea așa de nespus de bună prietina aceea și nespus de creștină.

Ceva numai. Bătrâna avea o casă săracă de tot, îi dau fereștile în pardoseala drumului, așa-i de pitită de bătrânețe. Și de-acolo va trebui să ese Linuța să meargă la școală. O fată mândră ca a ei, să fie ascunsă într'o pivniță ca aceasta!

(Va urma.)

I. Agârbiceanu.



Monumente antice din Roma.

Coloseul.

III.

Jocurile: gladiatorii și lupta cu fiarele.

La un cias anumit, când cavea eră tixită și gemea de miile de oameni cu toge și fără toge, se da semnalul jocurilor. Din cele două porți mari, deschise spre răsărit și apus, răsăreau înfricoșatele cete de gladiatori; ei veniau din apropierea Coloseului, unde întocmiți ostășește și împărțiți ca într'un fel de bresle, își aveau sălașele de viețuire comună și școlile de deprindere la arme: unii erau recrutați din rândul mulțimii de sclavi sau din prinșii la războaiele cu barbarii, alții dintre cei osândiți și chiar din acele ființi deznădăjduite, cărora le lipsia pâinea de toate zilele. O parte bună din ei mergea bucuros la luptă: îi ademenia nădejdea biruințelor însoțite nu numai cu laude mari, ci și cu o răsplată ce-i scutiă de rușinea și obida osândei și a robiei.

După felul de arme și de joc se cunoștea și neamul luptătorilor. Erau essedarii Gali și Britani, cari se încăreau în cară de-ale lor (essedă) purtate de doi cai; erau călăreți (Andabatae), care cu fața acoperită de cozorocul coifului fără ochi, dau orbiș cu lancea și cu scutul rotund unii asupra altora; erau Daci bărboși și îmbrăcați aproape ca opincarul român; Greci, Samniți și Celți înarmați până în dinți sau Traci aproape goi, care cu pavăza albiată și cu un cuțit încovăiat zădărau pe protivnicii lor. Unii — laquearii — zvârliau arcanul, alții — retiarii — o rețea asupra dușmanului și, prinzându-l, îl spintecau cu pumnalul; alții — dimachaeri — părechi sau în grupuri, învărtind două săbii tăioase, se apropiau de el și căutau să le implante în pieptul lui. Parte din ei ordinarii, luptau singuratici, cu meșteșug și cu orânduială, pe când alții, meridiani, niște criminali nedeprinși, se înțeșteau glotîș și dea-valma pe la ameazi după retragerea părții mai alese a publicului. Bucurie mare stârnia ivirea gladiatorilor împărătești (caesariani), cu care de obicei se încheia sărbarea, când împăratul făcea pe voe poporului.

Toate aceste cete de luptători se arătau pe rând în arenă, și trecând cu alaiu, strunit la

sunetul fanfarelor, în fața coviltirului scump, sub care sta umbrit împăratul acoperit de purpură și încoronat cu aur, strigau: Ave, caesar! morituri te salutant (fii sănătos, cezarule; ceice merg la moarte se închină ție).

Începutul îl făceau printr'o prefăcătorie de luptă, căci se băteau cu arme neascuțite. Deodată însă răsună glasul trâmbiței și se pornia înțeștarea crâncenă. Lăncile, săbiile sau cuțitele scânteiau încrucișându-se și preschimbau arena într'un câmp de bătae. Sânge țâșniă din vâjnoasele trupuri stropind nisipul podelii; strigătele și oftatul celor răzbiți s'amestecau în chip înfiorător cu zgomotul de fluere și flaute, care nu încetau de-a desfăta publicul și-a îmbărbăta pe gladiatori. Dacă unii din ei, temându-și zilele, se clătinau dându-se înapoi, pe loc se pomeniau huiduiți sau arși pe spate de biciul ori drugul de fier înroșit al strunitorilor. Cleștetul era tot mai aprins, tot mai îndârjit. Din când în când s'auzia glasul celor ce vestiau rănilor primite de cei loviți. Marea de capete — ca frunzișul sburlit al unui copac mare bătut de vânt — se mișcă împrejurul lor: ochii tuturor urmăreau cu patimă desfășurarea oțelitei virtuți omenești, necutremurate de moarte. Aveau isbucniri de însuflețire pentru cei tari, aveau hulă și dispreț pentru cei slabi și mișei. Milă și îngăduire nu aveau decât pentru cei viteji: când aceștia slăbiau din puteri lăsând armele să le cadă din mână și ridicau degetul arătător cerând cruțarea vieții, cetățenii Romani în semn de învoire fluturau din batiste și cereau încetarea luptei, pe când pentru cei nevrednici înălțau mâinile îndoindu-și policarul și cerând dela protivnic să dea lovitura de moarte. Cei căzuți erau duși pe o poartă lăturalnică la casa leșurilor (spoliarium), unde li se curmă și cea din urmă suflare de vieță.

Dar jocurile nu se isprăviau cu încăerarea pieptișă dintre om și om. Venia acum rândul fiarelor aduse cu sutele și miile din țările mai calde, din pustiiurile africane — lei, tigri, leopardzi, pantere, crocodili, ipopotani, elefanți ș. a. — și sălășluite în cuștile mari (viviaria) de pe lângă Coloseu. Slobozite în arenă, ele erau asmuțate unele asupra altora sau se luau la harță cu bestiarii, singuratici sau în cete, cu ceice

pierduseră orice drept de viață sau cu nenorociții creștini, cari periau striviți de ghiarele lor în aplauzele poporului-rege!

Câte scene groaznice de felul acesta nu ne povestesc viețile mucenicilor! Câte dobitoace blânde sau nedomolite, câte suflete de oameni nu și-au găsit peirea în această incintă! Ce epopee tragică s'a petrecut înlăuntrul acestor ziduri mute și totuși atât de grăitoare! Ce răcnete și urlete de înverșunare, ce scrâșnet și gemete de durere, ce vaet și plâns de desnădejde și de groază s'amestecau în sălbateca învălmășală dintre oameni și fiară! Și acesta era cântecul cel mai plăcut ce legănă cugetul înăspriat al »supraumaniilor« în firea lor de stăpânitori neînfrânți de puterea dragostei și-a milei propoveduite acum de răzbunătorul robilor, de blândul fecior al teslarului din Nazaret.

Cinci mii de fiare s'au zvârcolit în acest ocol scăldat în lacuri de sânge sub ochii împăratului Titus în cele o sută de zile de inaugurare a Coloseului; și de două ori atâția oameni s'au spârccuit aici în cele o sută douăzeci și cinci de zile, în care marele Traian și-a serbat izbânda asupra Dacilor. Dar ceeace se făcea în zilele acestor împărați nu erau niște începuturi. Cu sute de ani înainte se pomenesc aceste »jocuri« moștenite din vremuri întunecoase și născute din cultul morților, din jertfele omenești ce se aduceau spre cinste și împăcare la înmormântarea lor. Înțelesul dela obârșie încetul cu încetul s'a pierdut, și aceste datini religioase s'au prefăcut în jocuri naționale și, în sfârșit sub Flavii, au ajuns să fie un așezământ al statului. Ele deveniseră o școală, ce e drept barbară și fioroasă, dar neapărată pentru hrănirea și păstrarea simțului războinic, pentru pregătirea celorce trebuiau cu legea de fier — *dura lex, sed lex* — să ție cârma lumii în mare parte neîmblânzită încă:

parcere subjectis et debellare superbos.

După prefacerile adânci ce-a suferit societatea omenească de atunci până acum sub înrăurirea creștinismului, noi nu putem avea astăzi pentru aceste petreceri păgâne decât scârbă și cutremur. De aceea rămânem nedumeriți gândindu-ne cum un Octavian August, om atât de ales și bun, a îngăduit în vremea lui să se sfășie cu asemenea prilejuri peste zece mii de gladiatori; ne întrebăm cu inima strânsă, cum un Virgiliu sau un Orațiu, suflete atât de umane, nu se

ridicau — în chipul unui Victor Hugo bunăoară — »protestând în numele umanității« împotriva barbariei și a cruzimii, cu care-și amestecau sărbările oamenii din vremea lor. Rămânem și mai nedumeriți, că asemenea grozăvii se petreceau în fața milosului Titus, acest »amor et deliciae gentis humani«, care se simția muștrat de cuget când »își pierdeă ziua« fără să facă vr'un bine. Nici el, nici — mai târziu — Traian, cum am văzut, nici fiul său de suflet, vrednicul Adrian, nici virtuosul Marc Aurel nu s'au gândit să curme un rău, care coboră în noroiu purpura de mărire »a celui mai mare popor din lume«. Dar o astfel de măsură »umanitară« era mai presus de socoteala și gândul acestor vremi; ea nu s'a putut pune la cale decât abia sub Onoriu (405 d. Chr.), în urma primirii creștinismului ca religie de stat din partea lui Constantin cel mare. Pe jertfelnicul urilor dintre oameni trebuia veacuri întregi să curgă valul sângelui creștinesc, ca el să adape cea mai scumpă floare a îmblânzirii omenești: ideea înfrățirii generale. Aici a prins ea rădăcină, de aici și-a purtat ea biruința pe toată fața pământului; sângele nevinovat al miilor de martiri au curățit de păcate, au botezat această arenă și au prefăcut-o în altarul cel mai sfânt al lumii. Dacă Coloseul ne umple de mirare prin măreția zidurilor, ca oameni însă ne mișcă adânc în suflet sfîntenia ce plutește în aerul lui ca o spășire duiosă, ca o binecuvântare dumnezeiască peste făpturile mânilor omenești.

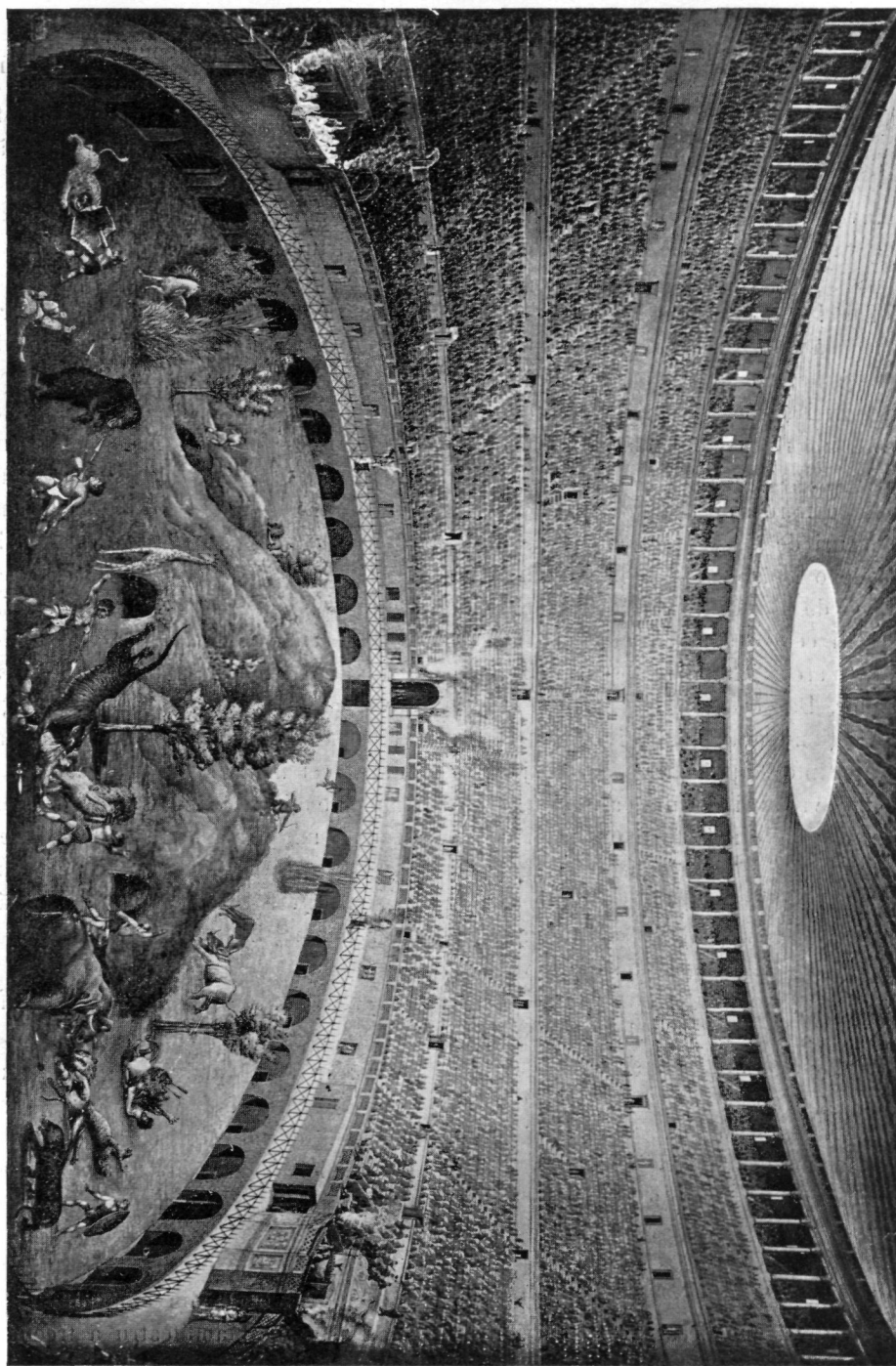
IV.

Soartea din trecut și starea de față a Coloseului.

Păstrarea Coloseului, chiar așa cum e acum, după curgerea atâtor veacuri e o dovadă de tăria nebiruită, cu care știau cei vechi să dea caracterul de veșnicie clădirilor lor monumentale. Aici mirarea noastră e și mai mare, căci el n'a avut norocul să fie luat de vreme în ocrotire de cătră biserică, lucru ce s'a întâmplat cu cele mai bine păstrate din monumentele antice; pe lângă asta acest amfiteatru a trecut prin atâtea furtuni și împrejurări neprielnice, încât ne minunăm că și acum stă tot în picioare. Chiar la începutul veacului al treilea d. Chr., atins fiind de un trăznit, a ars trei zile în pridvorul lui de sus, făcut în parte de lemn. Cam în mijlocul veacului al patrulea a suferit de un mare cu-

tremur. Cu toate stricăciunile, el pare că încă cade Coloseul, cade și Roma; când cade patru veacuri după aceea își păstră o parte mare Roma, cade și lumea».

Coloseul reconstruit: Lupta cu fiarele. (Dămbul dela mijlocul arenei și umbra de pânză, așa cum e făcut, e o presu- punere a reconstruirii). La stînga se văd vestalele, iar la dreapta loja imperială.



din strălucire. O prorocie foarte însemnătoare ne dă să înțelegem farmecul ce însuflă urieșia lui"asupra oamenilor de atunci: »Până când stă Coloseul, ziceau ei, stă și Roma; când

Dar cutremurile din veacul al treisprezecelea i-au micșorat cuprinsul până la starea lui de acum. Jumătate din zidul de afară cu cele două dintâi coridoare paralele cu el despre meazăzi

s'au năruit, iar partea rămasă a fost atât de scofălcită și ciuntită, încât pe alocuri a trebuit să fie preînnoită pentru a nu se prăbuși cu totul. Laturea despre meazănoapte și răsărit, slujind ca întăritură unor familii localnice de baroni — Frangipani și Annibaldi — a fost mai ferită de risipire. Împăratul Enric al 7-lea (1312) îi sili pe aceștia să predea Coloseul senatului și poporului

când papa Benedict al 14-lea l-a prefăcut în locaș sfânt, închinându-l patimilor lui Isus, și l-a întărit cu ziduri sprijinitoare.

Două treimi din el însă până atunci au căzut pradă oamenilor și vremii; din marmura și stucul strălucitor, cu care îi erau îmbrăcate cărămida și tuful zidurilor din năuntru, n'au mai rămas decât resturi neînsemnate; însă fața lui de



Coloseul văzut din laturea sudost. (Starea actuală). Jumătate din arena din față e descoperită pentru a se vedea substructiile ei.]

roman. O bucată de vreme el părû că-și capătă mărirea pierdută prin luptele de tauri și jocurile dramatice care s'au dat pe arena lui. Cu reîntoarcerea la Roma a sfântului Scaun dela Avignon, pe la sfârșitul acestui veac, începe decăderea și despoierea lui neîncetată. Biserici și palate întregi au fost clădite din marmura și piatra lui răvășită. Arcadele-i deschise în chip de peșteri ajunseseră adăpost fiarelor și hoților. De acest vandalism și de apropiata lui năruire nu a scăpat decât pe la jumătatea veacului al 18-lea,

afară poartă ocara mânilor barbare: desele găuri ce se văd pe ea arată locul scoabelor de fier ce întăreau odinioară pietrele îndesine; ele au fost scoase în veacul de mijloc, când fierul era foarte căutat. Dar cu toate aceste năpăstui, ruina Coloseului e atât de măreață și impunătoare, încât o putem socoti ca una din minunile lumii. Ea ne uimește astăzi tot atât ca și în vremea lui Goethe și Byron. Ea ne dovedește cât de mici, cât de șubrede și cât de puțin frumoase uneori sunt concepțiile arhitectonice din

vremile noastre. Tot ea ne face să pricepem de ce tocmai în Roma a putut să capete ființă cel mai mare și mai strălucit templu al creștinătății; Sfântu Petru. O povestire din viața lui Michel-Angelo ne lămurește deajuns. Când genialul artist lucră la această biserică, gârbovit de bătrânețe, într-o zi de iarnă în zăpadă, a luat-o

pe jos spre Coloseu. Întrebat fiind: »Încotro merge?« »La școală, ca să caut ceva învățătură«, răspunse el. Veniă de bunăseamă să-și ridice sufletul la înălțimea ce-i trebuia spre a simți frumsețile și neajunsurile desenului său pentru neîntrecuta cupolă a sfântului Petru.

G. Murnu.



Un dor de viața toată...

Ascultă cum din umbră se desprinde,
Ca glasul unui Christ în agonie,
O tainică, duiosă melodie
Și 'n mreajă-i ne cuprinde.

O, nu-i povestea dulce și senină,
Nu-i farmecul amurgului de vară, —
E tânguirea stânsă și amară,
Sunt anii fără vină.

Sunt clipele pierdute în neștire,
Sunt visurile neluate 'n seamă.
Suspînul lor mă 'nvinge și mă chiamă
Se 'ntorc a mea privire.

Și cât aș vrea să nu ști ce mă doare,
Domnița mea duiosă și cuminte,
S'aduc nedumeririi noastre sfinte
Prinos și închinare.

O, timp fugar, întoarce-te o clipă,
Sub pasul tău pustiul mă 'mpresoară,
O, dă-mi, o, dă-mi bogata mea comoară
Atinsă de risipă.

Întoarce te cu lumea mea curată,
Dă-mi pavăză credinții neclintite
Și primăvara 'n suflet mi-o trimite
Senină și bogată.

Din nopți adânci iubirea mea revine,
Și nu am flori s'aștern pe-a ei cărare
Aici a fost furtună și pierzare,
Azi toate sunt ruine.

Strein, pe liră cântecul se frânge
Sub împietrirea ochilor de ghiață, —
Când fericirea mă privește 'n față,
N'am lacrimi să pot plânge.

Dezleagă viersul inimii cernite,
Să-l simt în tril vioiu de ciocărlie,
Dă-mi lacrimile calde, în pustie
Pe pietri risipite.

Căci iar s'aprend țările din stele
Și firea 'ntreagă 'n purpur se 'nvestmântă...
Întoarce-te, copilărie sfântă,
Cu cântecele mele!

I. d. Soricu.



Cântec.

Îmi mai rămâne plânsul,
Iuit în ochi sfios, —
Să mă mângâi cu dânsul,
Țovarăș credincios.

Găci dorurile mele
Luc-am înșirat, visând,
Pe raza unei stele
De-asupra-mi, tremurând,

Și 'n zori cu mii de stele
Pierî și raza mea,
Și dorurile mele
S'au stins încet cu ea.

Pe urma unei stele,
Plâng sufletu-mi învins,
Plâng dorurile mele
Ce prea curând s'au stins.

Și inima mi-o strânge
Un gând răsleț, — al meu, —
Vai! cine mă va plânge
Când voi muri și eu!

Dinu Ramură.



Coana Zinca Dăscălița.

Mergeai drept pe ulița Dorobanților și cum treceai de sfânta biserică a Izvorului Maicii Domnului, mai erau vre-o două case și dai și de podoaba Coanei Zinca Dăscălița.

Se cunoșteă cât-colo că-i casă de văduvă...

Păreții cu dunga lor de lutișor roșcat, deși albi și curați, erau coșcoviți ca vai de ei, iar olanele de pe acoperiș stăteau ca după zaveră. Coșurile din vârful casei, incalte, unul spre miezul zilei și altul spre soare-apune, strâmbe și deșirate, păreau a fi niște bețivi gata-gata să cadă. Vezi îi lipea Coana Zinca, în persoană, de două ori pe an, la Paști și la Crăciun și de aceea erau așa. Că nu tot creștinul de omenie e și meșter-zidar și mai face omul și ce poate, căci dacă tot lasă de azi pe mâne și tot cu bani pe șin, treaba mai rău se strică și zăbovitorul mai mult păgubește. Iar așa, mai luă D-ei ligheanul cu lut, își ridică poala în brâu, se urcă pe casă și cât ai clipi din ochi, coșul era gata: eră strâmb, eră cu noduri, eră cu hopuri, dar eră... dres.

De jur-împrejur gardul se prăbușise rău de tot, iar spărturile erau ca găurile la ciur. Câteodată, Bălan, cănele Coanei Zincai — Coana Zinca aveă și un căne — își făcea drum prin ele și eșind afară se mai dă la vre-un drumet. Iar Coana Zinca, lăsând oala pe foc, alergă să-l ia înăuntrul. Dar abia treceau două minute și Bălan lătră iar în uliță, că doar nu aveă altă treabă.

— Arză-te-ar para să te arză, jăvră — spuneă Coana Zinca cu sufletul amărit — că nici de tihnit o clipă nu mă lași! — Și luând varga din colț, eșiă după el. Mult ar fi dat D-ei în minutul acela să-l fi putut jordi, măcar odată cât-de-cât.

Dar vezi, Bălan nu eră lucru prost să se lase bătut la o babă. Făcea ce dregă și se strecură cu fața curată, iar biata Coana Zinca se mai învârteă săraca, mai puneă vre-o doi bolovani la bortă, vre-o doi pumni de țărăne pe deasupra și mergeă iar la bucătărie, încredințată că de acum, l-a mântuit pe Bălan. Numai ce băgă lingura în oală și cănele iar lătră pe afară. Că nu eră numai o bortă și unde să ai cap să le astupi pe toate...

Dar și așa Coana Zinca tot mulțămită eră; că se gândiă ea: dacă acum îi stricat, a fost odată el și bun, și încă de ținut a ținut destul,

n'am ce zice. Păi ce, gard a fost acela nu glumă!... Doar îl făcuse răposatul de pe când eră încă tinăr.

... Parcă a fost eri: îl puseseră dascăl la strana dreaptă și cu leafa dintâi și-a cumpărat hainele cele măslinii de l-au și vârit în pământ cu ele, haine de 2 poli, cumpărate din Târgul-Nou și tot atunci cumpărase și dulăpiorii aceia pentru gard...

Eră casă rea, o vedeă ea bine, dar ce puteă să facă, că banii ce-i trimetea băiatul și cei ce luă dela Moș Costea Chiorul, bietul găzar, chiriășul ei, abiă îi ajungeă pentru gură.

— Că gura-i gură, nu te lasă pârdașnica și cum a venit prânzul și sara, ea cere și tu trebuie să-i dai.

Iaca Coana Profira, a lui Niță Gât Strâmb, vecina din dreapta, spunea câteodată:

— Ce-o mai fi și cu gura asta, Doamne iartă-mă, Coană Zinca. Nu mai ai răgaz de ea. Abiă ai mâncat și parcă iar ai vrea să mânânci. Amarnică belea!... Iaca mă gândesc, ce ar fi dacă ar mânca omul numai odată pe zi?...

— Hei, pe D-ta nu te plâng, — răspundeă Coana Zinca — că ai de unde; dar vezi, e rău de una ca mine...

— Ia lasă, Coană Zinca, cum mai faci și D-ta, ia lasă, că nu moare nimeni de foame, poartă el Dumnezeu grijă de toți...

— Dumnezeu nu bagă nimăru în torbă, și dacă ești femeie bătrână și singură, e greu de tot; iaca mă uit la D-ta, măcar că ți-e omul bătrân și neputincios, dar ai cruce de flăcău în casă, și-ți poartă de grije și-ți aduce tot de ce ai trebuință și după pofta inimei. Iar de ai vre-o durere, ai și cui te plânge și la un caz de Doamne ferește, boală sau ceva, te îndrepti numai privindul-l...

— Păi dacă-i la adecă și D-ta ai pe Radu...

— Îl am; și dacă-l am, care-i folosul?...

Și pe dată ochii i se îneguriau și începeă să lăcrimeze. Și dacă i se strică cheful, îndată se ducea în casă să plângă, lăsând pe Coana Profira clătînând din cap, cu mâna la gură.

*

Aveă bătrâna mare amar la sufletul ei. De câteori n'a spus-o ori și cui:

... Toată bucuria și fericirea ei, tot pentruce

mai trăește ea, este Radu al ei, băiatul ei cel frumos și cuminte. De mic copil, nu mai aveă păreche în toată mahalaua; de bun și blând ce eră, de o muscă nu s'ar fi atins. Încă Sf. Sa Părintele Ioan, spunea câte odată când veniă pe la răposatul:

— Ia lasă, dascăle, Radu să trăiască, că bun băiat mai e și dacă o trăi — ține-l-ar Cel de sus — mare bucurie o să mai aveți la vreme de bătrânețe...

Și curat sfânt i-a eșit din gura părintelui; băiatul a învățat bine și când a isprăvit școala primară, el a vrut să meargă mai departe cu învățătura, dar părinții s'au mai gândit cât sunt de scumpe cărțile și câte alte cheltueli și de aceea l-au dat la meșteșug, la Nicolae Cismaru, la »Cisma lui Vodă« din gura pieței. Și dacă a fost băiatul cuminte și strângător, într'o bună dimineată a avut ceva părăluțe și sărutând mâna maichi-si, s'a dus în alt oraș, să deschidă du-gliană: s'a dus departe, dela pustii de Bu-curești încolo, într'un oraș... nu știu cum îi zice... că-i femeie bătrână și nu ține minte la nume de astea noi, de-au eșit acumă...

Iar ea, biata a rămas singură mohorâtă, n'ar mai fi apucat așa timpuri... La început a plâns zile întregi și nopți întregi n'a dormit ca după mort. A căzut la pat de inimă rea, și cu mare ce a scăpat. Apoi s'a mai deprins... De!... Așa-i cu copiii... Îi faci, îi crești, te chinuești, și când să te bucuri și tu de ei, cari să apucă să moară, cari pleacă pe aci încolo... și iacă așa...

Dar băiatului i-a mers bine treaba și acum e mulțumit și cu câștig pe fiecare zi ce merge. Și nu trece o lună să nu trimită mamei un pol de cheltuială. Iar biata bătrână, în ziua când primește banii, mereu se gândește cu bucurie la el și-și face fel de fel de gânduri bune:

— Dacă-mi trimite bani, apoi are de unde și dacă are de unde, e câștig și dacă-i câștig, apoi e bine, că sănătate dă el Dumnezeu...

Și cea dintâiu cheltuială din banii aceia eră de două luminări la biserică, una pentru băiat și una pentru dânsa, și vre-o doi gologani pe la calicii din pridvor. Apoi o porniă pe la vecini să dea ștăfeta.

— Ei, ce mai ala-bala Coană Zincă? Sănă-tatea, măselele cum te mai țin?

— Cum să mă ție, maică?... Cum dă Cel de sus, că chiar acu primii un pol de părăle dela

băiat, răspundeă Coana Zinca nimerindu-o ca nuca în părete; și de aci se porniă să-și descaree tot focul și dorul inimei.

În seara asta, Coana Zinca eră schimbată cu totul. Nerăbdarea i se cetea în ochi. Nu-și mai găseă locul, parcă ar fi vrut să facă de toate și nimica nu făcea. Umblă forfota dintr'un colț într'altul. De mâncat, n'a prea putut și cât a mâncat, înghițiturile i s'au dus ca niște noduri pe gât. Câteodată, voiă să se mai gândească la ce are de făcut pe a doua zi și mereu se po-meniă cu gândul la același și iar la același lucru:

— Vine Radu!...

Cu adevărat, în dimineța zilei aceleia, promise carte dela Radu, în care băiatul îi spunea că deoarece lui i s'a făcut groaznic dor de casă și de mamă s'a hotărît ca pentru vre-o săptămână să vie intra'coa, iar când s'o întoarce o va lua și pe dânsa de o voi. Coana Zinca, carte nu știă să cetească scrisoarea, dar cum a primit-o, parcă a fript-o la inimă. Inima de mamă tot-deauna simte mai mult decât ale altora. De aceea a luat scrisoarea și s'a repezit fugulița până la dascălul Niculae, să i-o cetească. Când i-a auzit cuprinsul nu i-a venit să-și crează urechilor. S'a uitat năucă la dascăl și l-a întrebat de cele spuse în carte.

— Măre, Coană Zincă și D-ta, cum de n'ai înțeles, că doar scrie deslușit băiatul...

Și s'a pus dascălul să i-o tălmăcească, dar nu i-a spus decât ceeace înțelese și D-ei: că vine Radu a doua zi.

Buimacă, fără să știe pe ce lume să găsește și fără să-și ia »bună-ziaua« dela om, plecă Coana Zinca cu scrisoarea desfăcută în mână. Abia când eși în drum, și-a deslușit totul în minte și atunci o bucurie nebună a cuprins-o. Mergeă repede — parcă grija vreunei trebi grabnice ar fi năcăjit-o — cu pașii mari și voinici; mai mult alergă. Trecătorii se uitau după dânsa cu mirare zicându-și:

— Țapănă baba!...

Dar ea, nu luă în samă nimica, nici măcar că buzele ei în neștire tot repetau vorbele:

— Vine Radu!...

Într'un timp, dete peste un trecător și-l lovî cu toată puterea.

— Hei babă, unde ți-s ochii?... Ce dai așa zănatecă peste lume? Doar n'ai merge la măritiș de ți-e așa de grabă...

Dar Coana Zinca nu vedeà și n'auzeà nimic din jurul ei; nu vedeà înaintea ochilor ei, decât pe Radu, frumos și chipeș; n'auzeà decât vocea sufletului ei care mereu îi spunea că mâne în sfârșit, își va vedeà odorul, lumina ochilor ei, mântuirea sufletului.

Dar deodată un gând vrășmaș o cuprinse:

— Oare nu s'o fi încurcat dascălu-n slovă?...

Și gândul ăsta o amări într'atât că rămase locului cu degetul în gură.

— Dacă-o fi și asta?... Dar nu, nu se poate... doar mi-o cetit cu tot dinadinsul, și apoi cum să se încurce cu slova, când el cetește de atâți amari de ani în strană... Dar de-o fi vrut să mă înșele, să mă necăjească?...

Cu gândurile astea, ajunse opărită acasă. Știà foarte bine că Moș găzarul nu-i înăuntrul, că-i dus după treaba lui, cu toate astea se repezi, poate să-l găsească, să-i cetească și el scrisoarea.

Moș Costea știà să cetească; îi cetise de multe ori Coanei Zinca, câte de toate, de prin lumea largă, de scria prin gazete. De câte ori apoi nu-i spusese:

— Hei, Coană Zincă... D'apoi parc'am vrut să ascult de tata?... Că-mi era cartea urâtă ca sărăcia. Cu câtă carte știam, de mai învățam o lecută, puteam să ajung om departe... Nu-i vorbă, am făcut numai 4 clasuri primare, dar vezi le-am făcut în 8 ani.

Și Coana Zinca nu odată s'a crucit de ce-i soartea la om: dacă ți-e scris să fii găzar, s'a isprăvit; poți să înveți și de doftor, ori de cei dela prămărie sau dela drumul de fer.

Acum intră în odaia lui, dar firește creștinul nu era acolo. Era dus după negoț în oraș.

— Fi-i-ar gazul de cap... — blăstămă Coana Zinca — acușica găsi și el să-l vânză?... Seara cumpără lumea gaz, nu în zorii zilei, că doar nu l-or bea la cafea...

Trânti ușa și chinuită de gânduri negre ce se luptau cu nădejde multă, apucă să se ducă la părintele Mihalache dela Izvor.

— Nu-i acasă, e dus la biserică, îi strigă din bucătărie, Coana Preuteasă, care tocmai jumuleà o găină.

— N'am noroc astăzi, hotări bătrâna mohorâtă de tot. Hai și la biserică!... E cu D-zeu, și mi-o ești bine.

Când să între în curtea bisericii, ajunse din urmă pe Sfinția Sa.

— Părintele, stai mă rog, că am o scrisoare!... Și i-o tot îndesă în mână.

— Stăi fică, că nu arde satul... Dupăce om isprăvi slujba ți-oi ceti-o...

Ba nu-ți face păcat, părinte — sărut mâna — cetește-o mai bine acum, că până atunci, cine poate ști ce se întâmplă.

Văzù popa că cu Coana Zinca nu-i de scăpat, deci îi luà scrisoarea și i-o desfăcù.

Coana Zinca era pe cărbuni.

Cu amarnică nerăbdare se uită la preot cum cetià încet și cu băgare de seamă, boscorodind încet din buze, pe când barba lui albă și lungă până la brâu i se mișcă încet pe piept. Îl văzù străbătând cu ochii scrisoarea până jos; aci se opri puțin, scoase din buzunar basmaua, dădù cu ea peste frunte, își șterse apoi nasul, o puse iar în buzunar, întoarse foaia și iar ceti până sfârșit.

Dete mulțumit din cap, îndoi încet scrisoarea — parcă i-ar fi făcut în ciudă bătrânei — i-o inapoie și tuși.

Coana Zinca, gata-gata să leșine. Viața parca îi atârna de cele ce aveà să auză.

— Apoi, ce este, bine este; ci că-i sănătos, i s'a făcut dor de mata și mâne îl ai plocon acasă.

— Vrea să zică, vine?... țipă Coana Zinca ca eșită din minți.

— Vine da; vie sănătos.

— Adecă, care va să zică, vine? mai întreabă odată ea care nu-și putea crede urechilor.

— Precum ți-am spus, fică.

*

Ce a mai fost și cam cu ce i-a trecut ziua nu și-a prea dat seamă. Atâta știe, că ziua aceea a fost mai lungă decât alte trei. Acum seara — după cât spuserăm — e de tot neliniștită; din nimic își face treabă, și treaba ei la sfârșit nu-i nimica: acum i se pare că un scaun nu e bine cum e; îl ia și-l pune dincolo; dar și aici parca stă strâmb. Hai să-l mute și mai dincolo... Ți-ai găsit... Nu știu ce dracu are scaunul ăsta astăzi... La urmă i se urește și-l lasă. Acum s'a legat de un șervet de pe oglindă... Dar în curând, simte că se înăbușe, că i s'a urât de toate și că nu vrea să facă nimica. Nimic din jurul ei n'o poate mulțumi; altceva ar vrea dânsa...

— Vine Radu!...

Și vorbele aste două, legate una lângă alta, au pentru ea un farmec nespus și mereu îi revin în gură și atunci încremenește ca înaintea unui lucru neașteptat și cu totul rar.

Acum observă că-i târziu. Ese afară. Noaptea neagră ascunde tot cuprinsul sub haina sa cer-nită și nepătrunsă. Doar în fundul curții, copacii înalți cu contururile lor nelămurite și pierdute în întunec, par niște uriașe matahale străjuitoare în puterea nopții. O boare dulce adie și aduce miros îmbalzat de flori de tei. Tăcere de mormânt. În depărtare, numai câte odată un hămăit răgușit — când mai rar, când mai repezit — al unui câne. Pe tăria cerului, mulțimea de stele, lume de văpăi scânteietoare. Colo departe Carul mare, dă să-și întoarcă osia în jos.

Ce noapte frumoasă!... De când e, Coana Zinca n'a mai văzut așa noapte; și acum se miră de cum a trebuit să ajungă la vârsta asta ca să vadă așa măreție. Stătut mult timp cu ochii pe cer, cu gura întredeschisă. Și cum stătea așa, gândurile ei sburară îndărăt cu mulți ani, în vremurile cele fericite ale tinereții. Și amintirile se desfăceau una câte una, vii și luminoase în mintea ei.

... Ah! nopțile de atunci, când feriți de grija zilei de mâne, cu toții la un loc, stau pe prispă, iar el, răposatul, povesteă din multele știute. Și cum câteodată Radu, cu capul cufundat în poala ei cea călduroasă, când toți tăceau, alunecându-și privirea colo sus spre steaua aceea din răscrucea cerului spuneă:

— Aceea e steaua mea!...

Uite-o acum sclipitoare și frumoasă ca o regină — printre celelalte stele. Și nu știu pentru a câta oară, îi reveniră pe buze vorbele mereu nouă și de necrezut pentru dânsa:

— Vine Radu!...

Și atunci, în fața tăriei așa de minunate a lui D-zeu, în mijlocul tăcerii acesteia pline de măreție și mister, în fața vrajnicilor amintiri din vremurile apuse și nemai nădăjduite, cu inima plină de o bucurie așa de mare și nemăsurată, care închiegă toate visurile și speranțele ei de mamă iubitoare, pusă la grea încercare, simți cum tot trupul i se moaie, că izvoarele lacrimilor i se desfac și un plâns ușurător o cuprinse. O senzație de imensă fericire îi străbătă adâncul sufletului ca un balzam alinător de dureri și gânduri rele.

... Și trecu multă vreme așa, până când își luă seama și intră în casă. Se desbracă și intră în așternut gândindu-se mereu la Radu...

Ce băiat bun și frumos, și cum nici nu-i vine ei să creadă că-l va vedea mâne... Are să-l țină multă vreme pe aici, n'are să-l lase să plece repede. Ba va căută să-l însoare aici. Ce fericire să se însoare Radu!... Când s'o duce el la lucru, ea va sta acasă să ajute nori-si și are s'o păzească ca pe comoara neprețuită a lui. Într'un an va fi și un nepot mic, alb și frumos ca un inger... Un nepot... un inger... ea bunică... Pe când mintea-i slăbește din ce în ce, gândul luminează tot mai puțin, tablourile fericirii viitoare apar înaintea ochilor ei tot mai frumoase și mai ispititoare și... pe nesimțite adoarme visând și 'n somn ceeace visase trează.

*

A doua zi dimineata a sărit din pat ca arsă. Sunt momente în viață, când grija e cel mai bun deșteptător din somn. Și-a petrecut mâna pe ochi și deodată nu și-a dat seama de ce are. Imediat însă își aduse aminte... Iată și ceasul cel mare venit... O durere dulce o cuprinse. Se sculă, se spală. După ce aprinse candela și se închină, se puse să se gătească. După ce se pomeni cu toate albe și curate, își scoase din fundul lăzii — unde era așezată cu alte rufe — rochia ei cea neagră de cașmir bun pe care cu atâta grijă o păstră ca să o îmbrace cu ea când ar fi să moară. Se îmbracă cu luare aminte și apoi își mai scoase din ladă un bariș de mătăasă subțire, neagră și un șorț albastru închis, cu picățele mici albe. Le puse și pe acestea și pentru întâia dată de atâta vreme se uită cu tot dinadinsul în oglindă. După asta își luă în mână o batistă albă și eși în poartă. După umbra casei, dădău cu gândul că ceasul o fi șese. Trenul când vine, nu știă. Stătut în poartă mult de tot, cu ochii ținți în josul uliței, de unde trebuia să vie. Fiecare bărbat de începea să se zărească în capătul îndepărtat al străzii, era purtat în vârful privirilor sale, până când vedea că nu-i Radu. Și atunci cu nerăbdare, ochii ei sburau mai departe. Iată-!... El e!... Înalt, voinic, spătos, umblă țăpăn și apăsător. Inima bătrânei începă a bate să se spargă iar nerăbdarea o înăbușea. Îi vine să-l strige... Iată-l că se oprește parcă ar căută ceva. Să fi uitat casa oare? Aleargă întru întimpinarea lui. Odată chiar strigă: Radule! Dar

el e departe și n'auze. Acum a intrat într'o prăvălie. Nu-l mai vede... Își iuțește pașii... Suflă greu... dar iată că a ajuns în sfârșit. Tămplile-i svâcnesc. Inima-i bate cu putere... trece pe afară și privește înăuntru... Dar nu-i el! Nu-i Radu!... Se întoarce tristă și abătută. Iar la poartă. În fundul uliței zărește o trăsură venind, învăluită într'un nor de colb. Cum de nu s'a gândit proasta, că el de va veni, o să vie cu trăsura, că doar o să-și aducă ceva bagaj. Trăsura asta trebuie să fie... Chiar i se pare că pe capră e o ladă. Da e!... Dar la primul colț, trăsura se pierde într'o stradă laturalnică.

Și așa cu amară grije în suflet, măsurând pe fiecare drumet, în tremur neconținut și amarnică neliniște a stat Coana Zinca până la amiază. Mulți trecători i s'au părut că sunt Radu și de multeori a simțit tăindu-se picioarele și furnicându-o prin tot corpul. Acum însă, soarele e sus, arde îngrozitor și Radu nu mai vine..

Atunci își luă speranța... Nu mai vine... Oare de ce? A uitat-o cumva?... Poate a pierdut trenul. Poate vine mâine... Cine știe? Mii de gânduri îi frământă creierul cu iuțea fulgerului și apoi pier cu aceeași iuțea înlocuite de altele. Îi vine să plângă și-și șterge ochii. Măhnirea i s'a făcut stăpână pe inimă și n'o mai poate alungă.

Pentru un moment mai intră în casă să vadă de cea mâncare pusă la foc. Dacă o veni băiatul are să-i fie foame. Să facă mai repede, ce-i de făcut și să iasă iar afară.

De-odată, Bălan lătră... parcă s'ar da la cineva... Ca un cuțit a trecut-o prin inimă pe Coana Zinca... A scăpat lingura și a dat fuga afară. În poartă, un străin: înalt, voinic și frumos. Ochii mari și albastrii, îi sunt plini de dragoste și bunătate. Mustata galbenă ca spicul de grâu se incovoia ușor în sus și-i da aier bărbătesc.

— Mamă!...

— Radule!...

Acum ea e în brațele lui. El o strânge să o înăbușe. Ea se uită la el și nu crede. I se pare că-i un vis. Ce vis frumos!... Închide ochii neîncrezătoare și iar îi deschide; și dacă i-a deschis, iar l-a văzut. Brațele lui vânjoase o strâng la inimă cu putere.

— Mamă dragă, mamă dragă...

Cuvintele astea așa de dulci, de nu le-a auzit atâția amari de ani negri, îi străbat inima. Vrea

să spună ceva și nu poate... Unde-i e glasul?... Unde-i e vorba?... Ca o alinare ușoară îi cuprinde tot corpul. Simte o moliciune dulce, de tot dulce, încheieturile toate îi slăbesc, picioarele i se taie, inima i se mulcomește... Capul i se rostogolește încetșor pe umărul lui Radu.

...Și pe când Radu o tot strângea nebun în brațe, Bălan tăcut și grav se uită ținută la noul venit, ea și cum ar fi vrut să cunoască în el pe un vechiu stăpân pierdut și iarăși revenit.

George Em. Georgala.



Ifigenia în Taurida

de Goethe.

Actul al treilea. Scena întâia.

(Urmare.)

Ifigenia (singură).

Venit-ai în sfârșit, îndeplinire,
Tu cea mai mândră fică a lui Joie!
Ce uriaș stă chipul tău 'nainte mi.
De-abia-ți ajung privirile-mi la brațe
Ce, pline de cununi și roade multe,
Ne-aduc comorile Olimpului.
Bogate-s darurile crailor:
Căci lor le pare-a fi puțin de tot
Ce-i bogăție pentru mii de oameni;
Dar ale voastre, zeilor, ne sunt
Cu mare 'nțelepciune pregătite.
Căci numai voi știți ce ne e prielnic,
Străbateți taina celor viitoare,
Când nouă orice seară ne închide
Vederea mărginită. Ascultați
Cu 'ngăduință rugăciunea noastră;
Dar mâna voastră roada cea cerească
Necoaptă n'o culege niciodată.
Și vai de-acela care 'n nerăbdare
Și-o ia 'nainte, culegându-și moarte.
O, nu lăsați să-mi piară fericirea
Mult așteptată, înc' abia 'nțeleasă,
Ca umbra unui prieten răposat,
O nălucire dureroasă numai.

Oreste (vine iarăși lângă ea).

Te roagă pentru tine și Pylade,
Dar numele-mi nu-l pomeni în rugă;
Nu mântui, însoțindu-te cu dânsul,
Pe-un păcătos, ci 'mparți cu el blestemul.

Ifigenia.

De soarta ta-i legată vieața mea.

Oreste.

Nu! Singur lasă-mă și neînsoțit
Să plec din lume. De-ai acoperi
Cu însuși vâlul tău pe vinovatul,
Tot nu-l ascunzi de cele veșnic treze,
Ființa ta cerească le abate
Din cale numai, însă nu le-alungă.
Cărarile pădurii tale sfinte
Nu rabdă pașii lor cumpliți și grei;
Dar când și când le-aud din depărtare
Râzând cu hohot groaznic. Astfel lupii
Așteaptă 'n jurul pomului pe care
Scăpă un biet drumet. Colo afară
Pândesc; și dacă las în urmă crângul,
Se 'nalță, scuturând în mână șerpini,
Și spulberând în jurul meu țărâna,
Și iau din nou la goană prada lor.

Ifigenia.

Oreste, poți s'ascuți o vorbă bună?

Oreste.

Păstrează-o unui om iubit de zei.

Ifigenia?

Ei îți trimit iar raze de nădejde.

Oreste.

Prin fum văd râul morții luminându-mi
Cu zare palidă spre iad cărarea.

Ifigenia.

Ai tu o soră numai, pe Electra?

Oreste.

Pe ea o știu; pe cea mai mare însă
Norocul ei, ce ne pareă năpastă,
A smuls-o 'ntr'un ceas bun din casa noastră
O nu mai întrebă, nu te 'nșiră
Și tu printre Erinii; ele-mi suflă
Cenușa, bucuroase, de pe suflet,
Nu lasă să se stingă 'n cet în mine
Cărbunii cei din urmă dela focul
Cumplit al casei noastre. Veșnic, veșnic
Să-mi ardă deci jăratecul pe suflet,
Hrănit mereu cu-a iadului pucioasă?

Ifigenia.

Eu pun tămâie dulce peste foc.
O las' suflarea dragostei curate
Să-ți răcoreasc' a pieptului arsură.
Oreste, scumpul meu, nu poți s'ascuți?
Secat-a astfel goana cea cumplită
A furiilor sângele-ți în vine?
Ca dela capul groaznicei Gorgone,
Te-a prins vre-un farmec, împietrindu-ți trupul?
O, dacă sângele vărsat al mamei
Te chiamă 'n iad cu glas neîmblânzit;
Cum să nu chieме ruga cea curată
A sorei zeii din Olimp să vie.

Oreste.

Mă chiamă, chiamă! Vrei peirea mea?
S'ascunde 'n tine-o zee-a răsunării?
Cine ești tu ce-mi răscolești cumplit
Cu glasul tău adâncul sufletului?

Ifigenia.

Ți-o spune deci adâncul inimei:
Sunt eu, Oreste! Ifigenia!
Trăiesc!

Oreste.

Tu!

Ifigenia.

Frate!

Oreste.

Lasă, lasă-mă!

Păzește-te și nu-mi atinge părul!
Ca de-a Creusei haină de mireasă
S'aprinde de pe mine foc nestins.
O, lasă-mă! Ca Hercule voiesc
Să mor tăcut, nevrednicul de mine.

Ifigenia.

Nu vei peri. O de-aș putea s'aud
O vorbă liniștită dela tine!
Alungă-mi îndoiala, să mă bucur
De fericirea îndelung dorită.
In sufletu-mi se schimbă bucuria
Cu chinul crud. Ca dela un străin
M'alung' o spaimă; însă inima
Mă trage cu putere înspre frate.

Oreste.

Suntem aici în capiștea lui Bachus
Și te cuprinde nebunie sfântă?

Ifigenia.

Ascultă-mă! Privește-mă și vezi
Cum, după vreme-atât de 'ndelungată,
Îmi crește inima de dor nespus
De-a sărută ce mi-e mai drag pe lume,
De-a te cuprinde cu aceste brațe,
Întinse numai vântului pribeag!
O lasă-mă! căci nu e mai curat
Nici veșnicul izvor de pe Parnas,
Ca bucuria care-mi izvorește
Din inimă, vărsându-se în valuri
În jurul meu, o mare-a fericirii.
Oreste! Frate!

Oreste.

Prea frumoasă nimfă

Eu nu mă 'ncred în vorbe și momele.
Diana vrea curate slujitoare
Și ea răzbună templul pângărit.
Îți ia deci brațul de pe pieptul meu!
Și dacă vrei să mântui pe un tânăr
Prin dragoste și fericit să-l faci:
Îndreaptă-ți spre al meu prieten dorul,
Căci e mai vrednic. Dânsul rătăcește
Pe-acea cărare; caută-l în grabă,
Arată-i calea; lasă-mă pe mine.

Ifigenia.

O frate-ascultă și cunoaște-mă!
Nu ocări de poită vinovată
Curata bucurie a surorii.
Luați-i nebunia de pe ochi,
O zeilor, ca clipa bucuriei
Să nu ne facă mai nefericiți!
Privește sora ta de mult pierdută.
De lâng' altar mă smulse și m'aduse
Aicea zâna 'n sfântul ei lăcaș,
Iar tu ești prins, menit să fii jertfit
Și 'n preoteasă, iată, afli sora.

Oreste.

Nefericito! soarele privească
Deci groaznicul sfârșit al casei noastre!
De ce nu-i și Electra? Ca să piară
Și ea cu noi să scape de o soartă
Mai jalnică, de chinuri mai cumplite,
Da, du-mă, preoteasă, la altar:
Uciderea de frate i datină
La neamul nostru, și vă mulțămesc,
O zeilor, c'ați hotărât să pier
Făr' a avea copii. Tu nu iubi

Nici soarele prea mult nici stelele;
Vino cu mine 'n neagra 'mpărăție!
Precum, luptându-se, balaurii
Născuți de iaduri, își înghit prăsila,
Așa se pierde neamul nostru crud,
O vin' cu mine-așa neprihănită!
De ce te uiti să mi-se facă milă?
Cu-așa priviri cătat-a Clytemnestra
Un drum spre inima copilului;
Dar brațu-i crunt lovî în pieptul ei.
Și ea căzu! — Eși, duh neîmpăcat!
În cerc unindu-vă, veniți, voi furii,
Priviți priveliște plăcută vouă,
Cea de pe urmă, cea mai groaznică!
Pumnalul ei nu-i ascuțit de ură;
Iubește și-i silită să ucidă.
Nu plânge, soră! Nu ești tu de vină.
De mic copil eu n'am iubit nimic
Cum aş putea să te iubesc pe tine.
Da, vino și ridic' acum pumnalul,
Străpunge-mi pieptul și deschide drum
Izvoarelor ce clocotesc aici!

(Cade istovit).

Ifigenia.

Nu pot să port atâta fericire
Și-atâtea chinuri. Unde ești Pylade
Ca să-mi ajuți, ah, unde te găsesc?

(Se îndepărtează căutând).

Trad. de I. Borgia.



Legendă

de Hugo Salus.

Mântuitorul s'a 'ndreptat spre câmp
Și, gânditor, spre sate-a coborît,
Lăsând în urmă-i marele oraș.
Atuncea zise Petru lui Ioan:
»Privește-l, nu e cel de pân' acum.
În umbre de palate când pășeu,
Și haina lui pompoasă mi-a părut;
Acum sărăcăcios i-'mbracă trupul.
Prin al mulțimii val el a trecut,
Stăpân, judecător, preot cuminte.
Acum spre sate merge liniștit,
Ca un sătean, ce seara o așteaptă.
Ies muncitorii 'n drum; el le vorbește,
Și-l 'nțeleg sătenii. Vezi ne chiamă...

Cum zăbovea Isus, pe fața-i sfântă
Apusul soarelui-și cernea vâpaia —
Și-a coborît în sat cu dreptii lui.

Liliac.



ZILE RELE.

Crăsmă bună, crăsmă veche, lângă crucea dela moară
Înzadar îți caut rostul zilelor de-odinioară...

Te-a schimbat porunca vremii; — ca o povestire-a morții
Îți mai spânzură clondirul atârnat de stâlpul porții...

În ogradă, unde hora își săltă năvalnic chiul,
Brotăcei cu gușa verde îți orăcăie pustiu.

A crescut cucuta deasă, 'naltă până 'n brâu de mare
Peste vatra unde-odată frigeau mieii în frigare...

La fântâna cu găleată roibii, câți își adăpară,
Câți voinici fără de teamă, câți boieri fără de țară!

Toți s'au dus. — Azi fierb în suflet mute semnele durerii,
Dorm sub glie azi voinicii ș'au ajuns în sfat boierii.

Nu-s haiduci acum, nici codru, nu-i nici măciniș la moară,
Nici pe lavița ta veche nu-i azi cântec de vioară...

Pentru tine nu mai are zile bune calendarul,
Ți s'au răzlețit ortacii, ți s'a prăpădit crășmarul...

Ca un moș slăbit de vreme, anii tăi tu poți să-i numeri;
Prea te-ai gârbovit din spete, prea te-ai subțiat din umeri.

Domnii ți-au golit celarul, ți-au rupt gardurile câinii
Și 'ntr'o noapte-un vifor mașter ți-a smuls cumpăna fântânii...

Ai rămas așa orfană, despoiată și nătângă:
Sufletul să te jelească, glasul strunii să te plângă...

Sub fereasta ta un jidov numără viclean din gură,
Tremurând de-o sete neagră urâcioasa barbă sură...

Într'un chip uitat sub grindă șede-un biet sfânt Nicolae
C'un obraz brăzdat de drumul picăturilor de ploaie.

Mustrător ridic' un deget, parc' ar vrea să zică sfântul:
— Doamne, câte lifte rabdă pe spinarea lui pământul...

(Conv. Lit. Nr. 3—1907.)

O. Goga.



Cronică.

Ortografia Academiei Române. Cu începerea acestui număr o adoptăm și noi, determinați mai mult de spiritul de disciplină, decât de perfecțiunea ei. Vrem să contribuim și prin felul de transcriere al sunetelor limbii la unitatea noastră. Nu ne simțim chemați a face critica sistemului ortografic stabilit de cea mai înaltă instituțiune culturală a noastră, — au făcut-o alții la timpul său, — dar mărturisim că sistemul fonetic, întrebuițat de noi până acum, ne pare mult mai practic, mult mai apropiat de adevărurile filologice. Când adoptăm ortografia Academiei, ne mângâiem cu speranța că nu peste multă vreme vom ajunge la un sistem ortografic mai desăvârșit.

Red.

*

Adunările noastre. Primavara acestui an a adus cu sine o puternică desprimăvărare a energiei noastre naționale. Un proiect ministerial, care țintește școalele noastre, a fost întimpinat cu eoul celor mai furtunoase reprobări. Nu e menită această hârtie pentru reflecții de ordin politic, dar nu putem suprima câteva constatări de altă categorie. Celce privește evoluția vieții noastre românești aici și se oprește cu judecata lui la fiecare treaptă a înaintării culturale, va putea constata că în timpul din urmă trezvia conștiinții naționale a poporului nostru ne dă dovezi tot mai puternice. Numai o serioasă educație culturală poate trezi în suflete îndemnul care povățuiesc astăzi pe țărani noștri. Nevoia slovei a ajuns să fie mai înțeleasă, mai apreciată acum de săteni. În cei cincizeci de ani, de când a prins înfiripare, școala și-a lămurit rostul în sufletele oamenilor dela sate și prin aceasta s'a pus temelia unei regenerări culturale. Acel dascăl cu multe greșuri încă în pregătirea lui profesională, retribuit cu o leafă batjocoritoare de subțirică a fost în stare să deștepte în mintea țăranilor trebuința neapărată a lui. Acest dascăl cu munca lui lentă și rău răsplătită a putut deschide drumul trebuințelor mai de căpetenie ale înaintării noastre. Dorul de carte e mai puternic acum și țăranimea noastră arată astăzi mai mult interes și mai multă pricepere pentru soarta ei. Numărul țăranilor cetitori s'a sporit în măsură mare și e destul să se tipărească astăzi într-o gazetă populară o chemare laconică, a unor cărturari cu oarecare nume, ca răsunetul acesteia să adune, în vederea unui scop, rândurile largi ale țăranimii. Credința poporului dela sate în cărturarii săi încă nu s'a stîrbit. Țăranul nostru ascultă și astăzi, crede și se îndeamnă. Adunările aceste, neobișnuit de dese, sunt cercetate de țărani însuflețiți, cari vin cu o sete de a ști și vedea, — necunoscută până azi. În fața acestor împrejurări schimbate, negreșit că și cărturăria noastră are îndatoriri mai grele și mai multilaterale ca până acum. O înaintare culturală trezește în țăran cunoștința datoriei și drepturilor lui, dar îi lămurește și îndatoririle cărturarilor săi; îi mai înmulțește și mijloacele de control asupra muncii și purtării frunțașilor chemați să-l povățuiască. Această mișcare va trebui deci să aducă o notă de severitate în judecata cărturărimii, care va da o interpretare nouă datoriei sale către obște. În fața

acestor țărani conștienți nu vor mai avea cuvânt firile mlădioase și târgovețe, nici aceia cari și-au pescuit norocul din tulburile nepriceperii iertătoare a deaproapelui. Se vor reduce la valoarea lor reală mulți din ceata destul de număroasă a fericitilor noștri căpătuiți cari și-au putut susține echilibrul tăcând în sus și injurând în jos... Se vor schimba multe neajunsuri ale vieții noastre, dar ciasul e depărtat încă... Deocamdată am dori foarte mult ca oamenii cari să pun în fruntea țăranilor noștri să-și deie seama că orice întrunire are un caracter lămuritor, care îndrumă rostul povețelor. Să nu se uite, că sutele de țărani adunați în fața unei tribune, nu sunt numai decorul menit să sprijinească cu oarecare gravitate justetea unei idei, ci sunt pătura puternică a neamului, care trebuie lămurită și luminată. De aceea să se suprimă odată pentru totdeauna și acel nenorocit limbagiu »făcut« iar nu »născut«, în care să toarnă de obicei cuvântările oratorilor noștri.

Să cadă acel părete nenorocit între oameni de un suflet și de o limbă. Să-i vorbim țăranului »românește« nu »domnește« și să fim foarte mulțumiți că »domnia« cere până astăzi numai acest tribut...

*

Tulburările din România. Geniul profetic al lui Coșbuc care a întrupat strigarea țăranimii chinuite după pământ — nu s'a înșelat. Biata țară românească, — care începuse cu încetul să fie privită cu altă măsură de judecată de către străinătatea ce o cufundă nu tocmai de mult în vălmășagul tulbure al frământărilor balcanice, — a fost greu stîrbită în cinstea ei. Presa semită a acestei țări a avut o adevărată sărbătoare și a eternizat în note stridente tulburările din România. Nu ne dor păreriile acelei străinătăți, în care se ticluiesc aprecierile neamului nostru după îndrumările condeielor ovreiești; nu ne tulbură peste măsură nici patima îngustă a acelor oameni cari își dau silința să creieze o opinie publică falsă între hotarele acestei țări de căteori e vorba de neamul nostru. Mângâierea noastră o vom căuta totdeauna în rosturile noastre, în pacea și mulțumirea noastră de acasă. Dar astăzi e durere acasă la noi. Țara românească a trecut, zilele aceste, prin furtunile aprinse ale unei vechi indușmăniri interne, care a cerut jertfă de sânge. Au fost clipe de încercare grea și de pedeapsă amară ale unei păcătuirii îndelungate. Viforul e amuțit acum, dar doarme încă în piepturi și va cere din nou cuvânt, până când se vor înlătura păcatele vechi. Soarta vitregă a bietului țăran va trebui ușurată prin măsuri radicale, prin legi și așezăminte cari nu se desfac din îndemnul unei egoizme brutale al unei pături de oameni, nici din dorul pripit al unei străluciri goale, ci din povața cinstită a trebuințelor adevărate ale unui neam. Furtunile cu cât sunt mai puternice săvârșesc o mai grabnică și mai largă premenire. Astfel și tulburările aceste vor avea un ecou în sufletul celorce conduc destinele acestei țări.

Celce a trecut cu ochii peste manifestul îndreptat preoțimii și învățătorilor de noul ministru de culte, dl Spiru Haret, va fi încredințat că un suflet nou povă-

țuește pe noii îndrumători ai țării. Glasul de intimitate duioasă și recunoaștere a greșelilor, în care e ținut acest manifest, nu poate izvorî decât din cea mai curată dragoste a țărânimii.

În aceste zile de primejdii va trebui să aprecieze orice suflet călăuzit de cinste și de durerea celor mulți, — activitatea neostenită a dlui N. Iorga, care cu cuvântul și cu condeiul s'a simțit dator să dezvălească ranele țării sale și care, pentru o muncă de o viață întreagă și pentru o cinste care n'a suferit nici o înfrângere, a fost răsplătit de cătră o seamă de oameni cu amenințări bulgărești. Sufletele bune ale Țării și toți oamenii pricepuți vor judecă negreșit în alt chip munca dlui Iorga și vor simți înduioșarea ce trebuie să cuprindă orice inimă cinstită, când acest mare om sărac rupe o mie de lei din fărâmurile celor »opt mii« ce s'au câștigat prin munca neasămănată a celor douăzeci de ani și le împarte orfanilor din Moldova.

Sufletul nostru al Transilvănenilor e îndreptat astăzi peste munți și așteaptă vești bune.

*

Neamul acățătoarelor. Cunoașteți iedera sau hameiul? Știți năraul acestor specii de plante, le-ați văzut cum se înfășură, cu ajutorul cârceilor, de câte-o proptea.

Neamul acățătoarelor, dacă băgăm bine de seamă, le întâlnim și la oameni; mai ales la noi speciile aceste sunt bogat reprezentate. Ne împedecăm la tot pasul de indivizi înzestrați cu cârceii lingușirii, însinuării etc., cari fără sfială se cațără de câte-un arac, împlântat — fie din mila lui Dumnezeu fie din prostia oamenilor sau norocul împrejurărilor — sus de tot în grădina vieții noastre publice. Aceștia fac parte din categoria cea mai vrednică de compătimire a acățătoarelor. Alții își caută o proptea mai viguroasă, care simte și ea o bucurie, văzându-se încălzită de asemenea existențe.

Faceți-vă numai ochii în patru și veți rămâneă uimiți ce abundant e neamul nostru în acățătoare.

Voi făpturile cele mai alese ale plămuirii dumnezeiești, voi doctori și licențiați de tot soiul, luminători și păstori eucernicii ai poporului, chivernisitori ai bunurilor obștești, stăpâni dela cârma treburilor și în sfârșit voi senini preoți ai frumosului, — uitați-vă împrejur, aruncați, pe furis, o privire în conștiința voastră și răspundeți: adevăr grăiesc eu vouă? Suntem în preajma sfințelor Paști, nu vă fie grea povara unei mărturisiri sincere. Retrageți-vă o clipă în singurătatea ființii voastre și șoptiți tăcerii vecinic mute: da, da, cunoaștem acest neam al acățătoarelor. După această mărturisire nu v'așteaptă nici o pocăire, fiindcă, eșind în lume, întâlnindu-vă cu semenii sau mai marii voștri, iarăși puteți să vă amăgiți cu închipuirea că sunteți altfel decum sunteți. Zărind pe celce vă răscolește conștiința prin aceste șire, vă dau chiar voie să-l arătați cu degetul, să-l înfierăți cu para mâniei voastre de oameni neațărnători: Flavetitor și mișel este!

Vorba Domnului din Faust:

Es irrt der Mensch, so lang' er strebt...
mă va împăca.

Nu v'ași împăca însă pe voi, dacă ași tipări aici mărturisirea acelei clipe sincere. Să vă pară deci bine că

nu vă zugrăvesc umiliința vieții voastre sufletești, arătând pilde. Închipuiți-vă că ași face pomelnicul lingușilor, că v'ași zice la fiecare pe nume, — nu-i așa că v'ați cutremură de rușinea voastră?!

Poate face însă oricare din cei vinovați ce ar fi să facă aceste rânduri. Fiecare se poate ocări singur. Pot cu toții să se pocăiască și să stirpească în sinul neamului nostru acest soi urât de acățătoare, care stă în calea înaintării noastre. Aceasta ni-e nădejdea.

Altfel se poate ca cronicile viitoare să nu le scriem, ca pe acestea, în postul mare...

*

De-ale noastre. Vărtelnițele mașinelor de tipar se 'nvârt ca niciodată. Revistele și ziarele ne năpădesc din toate părțile. Trăim vremuri când tinereța sufletului românesc își oțelește puterile pentru fapte mari... mari! Și crește piramida culturii noastre, se înmulțesc circumvoluțiunile creierului românesc, ni se cizelează sufletele, se plivesc patimile... ne cumintim, ne specializăm, alergăm în ruptul capului spre desăvârșire... Toți, toți până la cel din urmă cronicar, vrem — binele, vrem fericirea neamului!

Și într'adevăr nu e o fericire mai mare ca aceea când îi vezi pe toți muncind, îi vezi cheltuindu-și energia pentru înaintarea noastră culturală.

Rar s'a mai văzut ca scriitorii de pretutindeni să aibă conștiința unității neamului în așa măsură ca în zilele noastre. Cu câtă bucurie vedem cum scriitorii din România cuceresc cercuri tot mai largi de cetitori la noi și cu câtă caldura sunt apreciate talentele de aici de publicul din România. Și această apreciere nu purcede, ca mai de mult, dintr'un sentiment de indulgență; creațiunile lor nu mai sunt judecate cu aceea bunăvoință, care până acum așeză cu atâta ușurință cununa de lauri pe fruntea noastră a celorce »trăim în împrejurări grele«. Astăzi originea geografică a scriitorului nu mai cumpănește, când e vorba de valoarea creațiunilor lui. Astăzi și talentelor dela noi li se cere să fie înzestrate cu aceea scântee ruptă din strălucirea eternității, care deosebește pe artist de semenii săi; li se cere să fie stăpâni pe frumsețile limbii literare, care începe a se împământeni și aici la noi.

Armonia aceasta culturală e tulburată numai de cronicarii revistelor, cari sunt cele mai incolore și mai repulzive figuri în mișcarea noastră literară. Cronica celor mai multe reviste parecă-i scrisă de automate fără nici o originalitate și fără nici o conștiințiozitate, de multeori e lipsită chiar și de singura calitate a automatelor: consecvența. Ceice o scriu sunt oameni ambițioși și răutăcioși, cari lovesc în dreapta și stânga, gata să se încaere, să facă scandal și zizanie în lumea literară. Mulțămii acestor duhuri rele și seci dușmănia literară astăzi e tot atât de înfloritoare ca și producția literară.

Și nu se găsește nici un îndrăzneț, care să strige publicului cetitor: răstigniți-i pe acești lotri!

*

Revista politică și literară din Blaj a apărut cu material mai îngrijit ca de obicei. Bucățile literare ce se dau în acest număr (7) de d-nii: Sadoveanu, Gârleanu și Agârbiceanu aduc o premenire coloanelor acestei reviste.

Remarcăm îndeosebi frumoasa schiță a dlui Agârbiceanu, Pre cu paș, care prin alegerea nimerită a subiectului, prin claritatea expunerii și prin limpezimea stilului se înșiră alături de cele mai reușite creațiuni ale d-sale. Poezia »Primăvara« de Dafin e prea cântată și pe lângă acorduri uzate (»Pe-apa lină, ce suspină« etc.) și pe lângă poticniri de rimă (»sufnul cald, din ceriul înalt«) încheie cu-o notă incoloră:

»Tot tresare
'n depărtare
Dup' un traiu
Fără de graiu«.

Asupra părții »politice« nu ne mai oprim, ca să nu ne mai repetăm părerile și să mai provocăm supărări. În orice caz ne bucurăm că revista din Blaj se apropie în partea ei literară tot mai mult de nivelul revistelor bune.

*

Ornamentica română. Despre Albumul de cusături și țesături al d-șoarei M. Cosma, un ziar olandez scrie următoarele: »A apărut un Album frumos pentru cei cari fac studii de ornamentică și pentru amatorii de »industrie liberă«. E intitulat »ornamentica națională română« și e alcătuit și editat de Minerva Cosma. Această Doamnă locuiește, nu departe de România, în Sibiu, în apropierea Alpilor Transilvaniei.

Albumul are 20 file — unele în mai multe colori — cu industrie de casă românească, cusături și țesături. Sunt cusături lucrate cu împunsături lungi sau în cruci; amintesc lucrătura Hardanger, cu fire scoase. Modelele ne-colorate, fotografiate sunt admirabile; cele lucrate cu mult roșu, albastru și galben sunt cam bătătoare la ochi; culorile mai dulci par a nu le cunoaște sau a nu le iubi.

Brodăria albă se aplică la îmbrăcămintea tot albă ce se poartă în România, la bluze, la jachete și altele. Ornamentica acestei țări e în adevăr frumoasă, în realitate și mai frumoasă de cum se arată în Album. Carmen Sylva, descriind România, vorbește de culorile vii în îmbrăcămintea locuitorilor, de cămeșile strălucitor de albe, frumos împodobite cu roșu, negru și fir de aur, de maramă țesută din borangic alb sau galben și de fota (zăvelca) roșie.

Mai ales la șes se țese mult. Țăranul își clădește însuși casa, își cioplește toate uneltele de cari are lipsă în casă, iar femeia țese pânză pentru îmbrăcămintea tuturor.

Modelele de țesături românești sunt foarte colorate: negru, galben, albastru, alb, roșu, iar la țesut pentru ca ornamentul să arete mai fin, se pune puțin fir de aur sau argint. Multe din aceste lucrături seamănă cu cele din Bovenlanden.

Pe pagina 21 sunt câteva fotografii de femei și fete în port țărănesc, împodobite cu țesături și cusături din cari ni se arată în Album«.

Răspândirea în străinătate a albumelor de țesături și cusături, cum sunt cele ale dlui Comșa, dna Cornescu și d-șoara M. Cosma, desigur ar contribui mult la cunoașterea frumseților industriei noastre țărănești și ar da prilej la studii comparative interesante.

*

Incercări. Scrisoare din Paris. Onorată Redacție! Nu-mi rămâne decât să plec capul și să șoptesc cu glas tremurat de vinovată: »mea culpa«. Așa e, aveam dreptate,

nu mi-am trimis adresa la timp. Gândul plecării, apoi cele multe și frumoase văzute în drumul meu până aici, mi-au încurcat mințile și eram în credință că de mult am rugat onorata administrație să-mi trimeată Luceafărul la Paris, ca să-l aflu răsărit acolo la sosirea mea. Strălucita cetate mi s'a înfățișat însă înfășurată în ceață deasă, și o ploaie mărunță, uricioasă îi noroiă stradele. Dela gară până la Pensiune nimic frumos, nimic vesel, iar aici — nici Luceafărul răsărit. Azi mi-a sosit înșfârșit tot ce-a apărut în 1907. Iertați-mi învinuirile nedrepte, am fost aspru pedepsită de zăpăceala mea. Am răsfoit toate numerile și nu vreau să sosească ziua de mâine fără să vă fi mulțămît, fără să vă spun că tot azi, pentru întâiadața dela sosirea mea în vestita capitală, dând perdeaua la o parte — am zărit pe cer o stea. De câteva zile eram tristă, amărâtă de veștile dureroase ce ne tot soseau din România și și dela noi. Azi, (odată cu Luceafărul) ne-au venit și știri liniștitoare despre starea răscoalei țărănești și vești frumoase despre bărbăția cu care protestează poporul nostru în potriua legii, care vrea să-i rapească limba.

S'a risipit ceața ce-mi învăluisese și mie sufletul, mi s'a înșeninat inima.

Sub impresia celor cetite cu lăcomie toată ziua, mă opresc mereu din scris, ca să sbor cu gândul acolo, unde-a fost amar și chin și unde nădejdea îmi arată, pentru viitor, senin și soare.

Mândră și veselă sunt și pentru hotărârea ce ați luat de a deschide o rubrică femeilor în revista d-voastră. E o dovadă c'ați ajuns la încredințarea că putem și noi ceva, dacă suntem ascultate fără ironie și îndemnat și sprijinite la fapte bune și lucrări de folos. Acum, mai ales, e parcă de primă necesitate ca, începând cu copilele abia eșite de prin școli, să ne silim toate a ne învăța cu temei limba, prin cetiri dese și prin scris.

Să ne învățăm limba cu temei, s'o desbărăm de tot amestecul străin și greoiu, s'o păstrăm dulce și curată ca s'o lăsăm astfel, azi-mâine, copiilor noștri, amenințați să n'o mai audă decât acasă, la căminul părintese. D-voastră presimțiți și recunoașteți necesitatea, neapărată azi la noi, ca femeia să-și cunoască și iubească limba și, ca un îndemn și sprijin la împlinirea unei sfinte datorii, ne deschideți porțile cu bună voință, ne îndemnați să ne încercăm puterile, să încercăm a lucra alături de d-voastră. E frumos și bine ceea ce ați făcut și, mulțămită înțeleptei condițiuni de a iscăli numai cu pseudonim, sunt și eu gata de muncă. Să nu vă temeți: nu voi face descrieri de călătorie, nu voi încerca să zugrăvesc nici Luvrul, nici Eliseele nici Pantheonul nici palatul Invalizilor nici macăr turnul Eifel, ci voi scrie despre fapte înțelepte ce se săvârșesc în jurul meu și pe cari le-am putea imita; voi scrie tot de pășuri de-ale noastre, căci, deși departe și într-o societate care nespuse de ușor te cucerește și te câștigă, totuși sunt pururea cu gândul acasă.

Aștept nrul viitor cu nerăbdare ca să văd câte și ce fel de rândunici v'a mai adus primăvara, de altfel cam târzie.

Cu deosebită stimă

Lucia

P. S. În luna Februarie s'a inaugurat la Paris »Universitatea Analelor«. În sălile cunoscutii reviste »Les Annales politiques et litteraires« s'a deschis un curs practic pentru doamne tinere și d-șoare.

În cuvântul de deschidere, academicianul octogenar Alfred Mezières a început prin a aduce laude line meritate D-nei Yvonne Sarecy (D-na Brisson, soția directorului Analelor) care a avut ideea să fondeze universitatea și, cu răbdare, curaj și perseverență, a și izbutit a o crea.

Apoi spune intențiile D-nei Brisson și a tuturor celor grupați în jurul Analelor. Ei doresc ca pe viitoarele soții și mame franceze, să le înzestreze, pe lângă calitățile intelectuale atât de prețioase, și cu o educație practică din lipsa căreia în multe căsnicii, multe neajunsuri și neînțelegeri s'au ivit. E bine ca o fată să aibă cunoștințe de istorie, filozofie, morală, să știe cefi frumos să aibă chiar și noțiuni de știință, dar atât nu e destul. Ea va avea azi mâne un soț, o căsnicie și pentru rolul de femeie vor s'o pregătească printr'o educație practică cât se poate de variată.

Cursurile Universității Analelor vor învăța pe fete să-și lucreze singure trusoul, rochiile, pălăriile, mai târziu rufele copiilor, le vor învăța ighienă și economie casnică și menaj; dar li se vor ținea și cursuri de morală și filozofie practică, de literatură franceză și străină de istorie universală, de muzică, de desen, stenografie și cetire.

Nu vor face din elovele lor niște pedante, dar vor crește tovarășe ideale cari să știe împărți cu soțul ales, nu numai plăcerile ci și ne-
cazurile, mângâindu-l și sprijinindu-l în zile de restriște. Ce fapt în-
țeleaptă și ce frumoasă desmintire a faimei nedrepte despre ușurătatea
francezelor. L.

»Reuniunea femeilor române« din comitatul Hunedoarei, în frunte cu dna prezidentă Elena Hossu Longin, au declarat, în adunarea generală dela 28 Februarie a. c., deschiderea »Atelierului de țesături și cusături« în Orăștie.

Cu bucurie înregistrăm acest eveniment cultural, mândre că pe când la alte neamuri, mult mai înaintate decât noi, se străduiesc de multeori înțelepții să convingă pe femei că nu maimuțărind pe bărbați în toate și aspirând la drepturile lor, ci lucrând în ogror propriu, tot atât de vast și productiv, pot fi de folos neamului, — românele noastre, din îndemn propiu, își croiesc cărarea largă și luminoasă pe care bine vor face toate câte le vor urma.

»Atelierul de țesături și cusături« din Orăștie va fi condus de dra Tiberia Barcianu, sub direcțiunea dnei Dr. Erdely. Acolo se vor putea comandă tot felul de lucruri pentru gospodărie, rufărie, garnituri de masă, covoare, perdele etc... toate lucrate de țărancele noastre. Duminecă, în 3 Martie a. c., a deschis și »Reuniunea femeilor române din Sibiu«, cu prezidenta dna M. Cosma, pe lângă școala de menaj, o »Școală de țesături și cusături românești«.

Spre a îndemna publicul să încurajeze și să sprijinească aceste întreprinderi vrednice de laudă, vom cită din discursul rostit de dna Hossu Longin, la deschiderea atelierului din Orăștie, partea în care ne spune dorințele ce le-au atât d-sa cât și tovarășele de muncă pe cari și le-a știut câștiga:

»Dorim și voim ca acest atelier să fie o zală între noi femeile cu carte și țărancele noastre, drept dovadă a dragostei ce le păstrăm pentru neîntrecuta lor vrednicie și hărnicie.

Dorim și voim ca produsele lor măiestre să devină o podoabă caracteristică în toate casele culte românești, un

titlu de mândrie datorit inteligenței femeilor noastre dela țară.

Sunt încredințată că publicul mare românesc va înțelege și aprecia după cuviință nizuințele acestui atelier, primul la noi în această direcție, și ne va da posibilitatea de a exploata această comoară după vrednicia sa.

Fie deci ca această poveste a neamului în colori și în chipul minunilor, eșite din acul și războiul românesc, să devină un izvor de inspirație pentru noi, precum și celor ce ne vor urma și cari odată chemați vor fi a crea arta și ornamentica românească pe baza creațiunilor originale păstrate în sânul poporului nostru». Ana F.



Poșta Administrației.

Mai multora. Nr. 1. 1907 nu-l mai avem.

C. Onciu. Scoarțele vi se vor trimite îndată ce ne vor sosi, le avem însă numai pentru 24 numere, așa dar pe 1902 nu putem trimete. Calendarul Minervei îl puteți comanda la librăria arhidiecezană sau Krafft.

G. Constantin. Nr. 6 vi s'a trimes cu siguranță. Dacă nu vi s'a dat dela poștă, s'a rătăcit poate la școală. De astădată vă trimetem nrul din nou, dar gândiți-vă că ne vine și noauă foarte greu să tot trimetem câte un Nr. de douăori.

Maior Verzea. Am primit abonamentul pe 1907 și vă mulțămim.

Maxim Popovici. Nrile cerute vi le putem trimete cu siguranță, dar numai în Iulie. Va rugăm să ni le cereți atunci.

Ioachim Marta. Primit restul abonamentului pe 1907.

Vict. Lobontiu. După cum vă puteți convinge din avizul publicat și în »Luceafăr« Nr. 24, premiile s'au fagăduit celor ce vor plăti abonamentul întreg pe 1907 în cursul lunii Ianuarie. După cum dovedește couponul mandatului dv. a-ți trimes abonamentul în Martie.



AVIZ.

Peste două săptămâni vom începe încassările abonamentelor prin poștă și am dori să ne împuținăm lucrul, iar On. restanțieri cheltuelile, de aceea rugăm pe toți cei ce sunt în întârziere cu plata abonamentului să ni-l trimită îndată după primirea acestui număr.

Administrația.

Redactor: OCT. C. TĂSLĂUANU.

Cumpărați numărul jubilar Carol I. Prețul 1 cor. 10 bani.

TIPARUL LUI W. KRAFFT ÎN SIBIU.